

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

A Study of Parents' Satisfaction Toward Management of Early Childhood Education
Under the School of Bangkok Metropolitan Administration

นามผู้วิจัย นางสาวกณสินีย์ ศีรอด

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์อรพรรณ บุตรกตัญญู, ก.ค.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

A Study of Parents' Satisfaction Toward Management of Early Childhood Education
Under the School of Bangkok Metropolitan Administration

โดย

นางสาวกณสินีย์ ศีรอด

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

พ.ศ.2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กณสินีย์ ดีรอด 2553: การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
(ปฐมวัยศึกษา) สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D. 115 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัด
การศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยศึกษา
ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 ใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้
เป็นแบบสอบถาม และใช้การหาค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกด้าน โดยในแต่ละด้านที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุด
คือ 1) ด้านวิชาการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
2) ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจครูผู้สอนในเรื่องของการร่วมมือกัน
ของครูและผู้ปกครองในการแสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และ
การแก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองมีความ
พึงพอใจอยู่ในการจัดอาคารและสถานที่ให้มีความแข็งแรง และปลอดภัย 4) ด้านการบริการ
ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในเรื่องที่โรงเรียนมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินอย่าง
ชัดเจนมากที่สุด 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนมีความ
พึงพอใจที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีโอกาสได้ซักถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการ
ดำเนินงานของโรงเรียน

ลายมือชื่อนิติดี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Kanseenee Deerod 2010: A Study of Parents' Satisfaction Toward Management of Early Childhood Education Under the School of Bangkok Metropolitan Administration. Master of Education (Early Childhood Education), Major Field: Early Childhood Education, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Pattamavadi Lehmongkol, Ph.D. 115 pages.

The purpose of this research was to determine parents' satisfaction toward kindergarten schools under the Bangkok Metropolitan Administration.

The sample of this study consisted of 400 parents of preschool children studying in kindergarten schools under the Bangkok Metropolitan Administration in the second semester of 2008 academic year. The instrument used in this study was questionnaire on parents' satisfaction toward kindergarten schools. The collect data were analyzed by the application of percentage.

Results indicated that parents were highly satisfied with the management of kindergarten schools under the Bangkok Metropolitan Administration in all aspects as follows: 1) for academic section: parents were satisfied most with curriculum designed by the schools; 2) for role of the teachers: parents were satisfied most with the cooperation between teachers and parents to seek appropriate ways of learning activities, child rearing and solving problems for each student; 3) for environmental section: parents were satisfied most with well-constructed and the safety of school buildings; 4) for service section: parents were satisfied most with measures of accidental prevention and other emergency problems; 5) for relationship between schools and parents: parents were satisfied most with the opportunity for parents to communicate on school operation.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญู ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร อาจารย์จุไรพร รอดเชื้อ และนางปิยะธิดา เกษสุวรรณ ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจ

คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา บุคคลในครอบครัวและผู้มีพระคุณดังกล่าว ข้างต้น

กัณสินีย์ ศีรอด

ธันวาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
การจัดการศึกษาปฐมวัย	7
ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย	7
การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านวิชาการ	9
การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านบทบาทครูผู้สอน	18
การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม	23
การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการบริการ	31
การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครอง	39
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	48
นโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	49
แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	54
ความพึงพอใจ	56
ความหมายของความพึงพอใจ	56
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	67
ผลการวิจัย	67
ข้อวิจารณ์	80
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย	83
ข้อเสนอแนะ	85
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	87
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ	96
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ	98
ภาคผนวก ค การสรุปผลค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ	100
ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	103
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	105
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	107
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
2	สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร	67
3	คำร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านวิชาการ	70
4	คำร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านบทบาทของครูผู้สอน	72
5	คำร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านการจัดสภาพแวดล้อม	74
6	คำร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านการบริการ	76
7	คำร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	78
8	สรุปผลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	79

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยคือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเนื่องจากเป็นบุคคลแรกในการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ผู้ปกครองเป็นผู้มอบความรัก ความอบอุ่น และปลูกฝังลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ตลอดจนความรู้สึกรักต่าง ๆ รวมทั้งจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อสร้างความพร้อมในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (วราภรณ์ รักวิชัย, 2542)

แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร การที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ชีวิตมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองของเด็กต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งพ่อและแม่เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว จึงไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูเด็กได้อย่างเพียงพอ ซึ่งอาจทำให้เด็กถูกปล่อยปะละเลย และไม่ได้ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครจึงมีความต้องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครอง และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542)

ทางภาครัฐได้ตระหนักปัญหาในข้อนี้ จึงได้เริ่มจัดตั้ง สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาของกรุงเทพมหานคร คอยควบคุมดูแลการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนในความดูแล 437 โรงเรียนทั่วกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือ และได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าเรียน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2542)

อย่างไรก็ตาม แม้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นภายในโรงเรียน และเด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆจากครู แต่โรงเรียนก็ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองของเด็กมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานของตนเองด้วย เนื่องจากการที่ครูและผู้ปกครองประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จะทำให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่และได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะครูจะารู้ข้อมูลของเด็กที่บ้าน ผู้ปกครองก็ได้รับรู้ข้อมูลของเด็กที่โรงเรียน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้การพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545)

ดังนั้น การที่จะบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของ ภาครัฐ โรงเรียน และผู้ปกครอง โดยทุกฝ่ายจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับภาครัฐในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับบุตรหลานเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในด้านวิชาการ ด้านบทบาทของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในครั้งนี้ คือ

1. ได้ทราบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ใช้เป็นข้อมูลในการนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนหรือปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน ในที่นี้ผู้วิจัยใช้หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ดังนี้
 - 1.1 ด้านวิชาการ
 - 1.2 ด้านบทบาทของครูผู้สอน
 - 1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
 - 1.4 ด้านการบริการ
 - 1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
2. ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยได้แก่ พ่อ แม่ ญาติ หรือผู้ที่รับผิดชอบหลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยจะมีการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองเพียงคนเดียวต่อเด็ก 1 คน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 62,254 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

นิยามศัพท์

ความพึงพอใจ หมายถึง การตัดสินใจตามความรู้สึกพอใจในระดับต่างๆที่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวม 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านวิชาการ ด้านบทบาทของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ญาติ หรือผู้รับผิดชอบหลัก ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 4 ถึง 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบทบาทของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ด้านวิชาการ หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และในลักษณะต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ครบ

ทุกด้าน รวมทั้งการจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

ด้านบทบาทของครูผู้สอน หมายถึง บทบาทของครูผู้สอนในการให้ความรัก ความเมตตา ต่อเด็กปฐมวัย มีความอุทิศตน มุ่งมั่น และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีความรู้ความสามารถในการจัดและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ครูมีการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างสูงสุด

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การเลือกตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน การติดตั้งกำแพงหรือรั้วรอบโรงเรียน ความแข็งแรงมั่นคงของอาคารต่างๆ การจัดบรรยากาศโดยรวมภายในโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของห้องน้ำและสุขภัณฑ์ รวมถึงการจัดเครื่องเล่นสนามอย่างเหมาะสม

ด้านการบริการ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนในการจัดบริการต่างๆ ได้แก่ การบริการด้านสุขภาพ การบริการด้านความปลอดภัย และการบริการอาหารกลางวันให้แก่เด็กปฐมวัย

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการให้และรับข้อมูล การรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การให้ความช่วยเหลือต่างๆ การสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านวิชาการ
 - 1.3 การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านบทบาทครูผู้สอน
 - 1.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม
 - 1.5 การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการบริการ
 - 1.6 การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 2.1 นโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.2 แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
3. ความพึงพอใจของผู้ปกครอง
 - 3.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

บุฟฟา สวัสดิ์ รัชชตาตะนนท์ (2540) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุ 3 ถึง 6 ปี โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในด้านการเรียน ด้านการเจริญเติบโตสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้แก่นักเรียนในระดับปฐมวัยตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่างออกไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและพัฒนาการทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีหลากหลายรูปแบบซึ่งแต่ละแบบก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน

กุกญา ตันติผลาชีวะ (2544) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่วัย 6 ขวบแรกของชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ ที่ถูกต้อง ชัดเจน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งไปที่การพัฒนาเด็กให้ตรงกับระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ให้กับนักเรียนและให้มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความพร้อม มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือตนเอง และส่วนรวมตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและ

นอกชั้นเรียน เพื่อให้เด็กมีความคิดในการสร้างสรรค์ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2549)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษา
ให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปี ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมและเป็นการวางรากฐานให้เด็กได้มี
พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ
เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถช่วยเหลือและดูแลตัวเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้

ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นถือว่า เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-6 ปี อยู่ในช่วง
ระยะเริ่มแรกของการเตรียมพร้อมทางด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้าไปสู่ระบบการศึกษาอย่างแท้จริง เด็ก
ในวัยนี้เป็นวัยที่สามารถซึมซับประสบการณ์รอบตัวและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้น
ความสำคัญในการพัฒนาเด็กในวัยนี้จึงควรเน้นที่การเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เติบโตอย่าง
เต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ โดยจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้รับประสบการณ์ตรง
จากการทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้เด็กได้รับการดูแล เอาใจใส่ ให้ความรักความเข้าใจอย่าง
เหมาะสม จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพและเป็นกำลัง
สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้ (จุฬารัตน์ ประจงพันธ์, 2546)

การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษาเป็นรากฐานอันจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการ
พัฒนาบุคคลและสังคม เพราะกระบวนการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เป็นพื้นฐานทางการศึกษาในระดับ
ที่สูงขึ้น และยังส่งผลต่อการปรับตัวในสังคมของเด็กในอนาคต เพื่อจัดความไม่เสมอภาคในฐานะ
ของบุคคล และเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ถิ่นฐานใด
เชื้อชาติใด ศาสนาใดหรือมีฐานะอยู่ในระดับใดก็ตาม ซึ่งควรถือเป็นนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการ
ดำเนินการจัดประสบการณ์และการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างกว้างขวางโดยเร่งด่วน เนื่องจาก
เด็กวัยนี้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีพัฒนาการที่รวดเร็วพร้อมกันในทุกๆ ด้าน
(มณฑนา รุสิตานนท์, 2544)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยถือได้ว่ามีความสำคัญเป็น
อย่างมากเนื่องจากเป็นวัยที่พัฒนาการด้านต่างๆเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความ เด็กจำเป็นต้อง
ได้รับการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาก่อนวัยบังคับอย่างแท้จริง และสามารถเรียนรู้ใน

การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อการพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

2. การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านวิชาการ

งานด้านวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ผลงานด้านวิชาการเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาว่าจัดการศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งงานด้านวิชาการมีผลโดยตรงกับผลงานวิชาการ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนอนุบาล ซึ่งหมายถึงการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆกัน ซึ่งการจัดนั้นจะต้องครอบคลุมถึงหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ การนำแผนการสอนไปใช้ การจัดหาและผลิตสื่อ การจัดการกิจกรรมประจำวัน และการประเมินความพร้อม

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

กุดยา ตันติผลาชีวะ (2547) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของการจัดโปรแกรมการศึกษา หลักสูตรบอกให้ทราบถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยค่อนข้างแตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาในส่วนที่สาระหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และต้องบูรณาการไปพร้อมๆกัน

สันติ ธรรมบำรุง (2527) ได้กล่าวถึงหลักสูตรที่ดีว่าควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. หลักสูตรควรมีความคล่องตัวพอสมควร และสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี
2. หลักสูตรควรจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษารุดตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. บุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ นักเรียน ควรจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ไม่ใช่เป็นของนักวิชาการแต่เพียงฝ่ายเดียว

4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน

5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตรควรตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้

6. ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่างๆ เช่น รากฐานทางปรัชญาการศึกษา รากฐานทางจิตวิทยา รากฐานทางสังคม

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล จึงได้มีการกำหนดจุดหมายของหลักสูตรซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ไว้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กปฐมวัยในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์ที่สำคัญ และมีความยืดหยุ่นให้มีสาระการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด

หลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมประจำวัน

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่า กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะจัดกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

1.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

1.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

1.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

1.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

1.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

1.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

1.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

1.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กเล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่าง หลากหลาย ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือ รายบุคคล

1.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักในการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

1.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ

สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่า สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เกิดการรับรู้ที่ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตัวเอง

สำนักการศึกษา (2549) กล่าวว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเพิ่มพูน ทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542) กล่าวว่า การจัดหาซื้อสื่อ และเครื่องเล่น ให้คำนึงคุณลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาการ ประกอบด้วย ความสอดคล้องกับหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การจัดหาสื่อและเครื่องเล่นควรมีความหลากหลาย ทั้งชนิดที่เล่นเป็นรายบุคคลและเล่นรวมกันได้ ความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กและส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการพัฒนาความพร้อม ตามหลักสูตร และแนวทางการจัดประสบการณ์
2. คุณลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วย ความปลอดภัย ความประณีต การประหยัด ความสะดวกต่อการนำไปใช้ การเคลื่อนย้าย รวมทั้งการเก็บรักษา และมีคำอธิบาย หรือมีคู่มือการใช้สื่อ และเครื่องเล่น
3. โรงเรียนควรวางแผนในการจัดซื้อจัดหาสื่อ และเครื่องเล่น ให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาเด็ก

การประเมินพัฒนาการ

สำนักงานศึกษา (2549) กล่าวว่า iva การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง การติดตามและเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาในแต่ละด้านเป็นอย่างไร สามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งทำให้ครูได้มีข้อมูลที่นำเชื่อถือ สำหรับการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกต พฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนา กิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

การประเมินพัฒนาการ ยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน และนำผลมาพัฒนา
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

กรมวิชาการ (2546) ได้สรุปวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึก
2. การสนทนา
3. การสัมภาษณ์
4. การรวบรวมผลงาน
5. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

สำนักการศึกษา (2549) ได้กำหนดแนววิธีประเมินพัฒนาการไว้เด็กปฐมวัย ไว้ว่า ในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น ครูจำเป็นต้องศึกษาคู่มือพัฒนาการเด็ก ศึกษาพฤติกรรมความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลครอบคลุมทุกด้าน โดยประเมินในสถานการณ์ปกติขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันในสถานการณ์และช่วงเวลาต่างๆ หลังจากที่คุ้นเคยและรู้จักเด็กแล้ว ซึ่งครูควรมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ วิธีการและเครื่องมือควรให้เหมาะสมกับกิจกรรมการจัดประสบการณ์และพัฒนาการในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้า จุดเด่นและจุดด้อยของเด็ก โดยการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบหลายๆ ครั้งต่อเนื่องจนมั่นใจว่าเป็นพฤติกรรมที่แท้จริงก่อนที่จะนำมาประเมินผล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยทางด้านวิชาการ ต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องเน้นการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมถึงการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งยังต้องมีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและมีการรายงานผลให้กับผู้ปกครองทราบ

3. การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนเด็กระดับปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความสามารถ

1.1 มีวุฒิทางการอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัยหรือเคยผ่านการอบรมทางด้านปฐมวัย

1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครูสอนระดับปฐมวัย

2.2 มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ รักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดี ใจดี มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบ สุภาพเรียบร้อย มีความเมตตา อดทน และเป็นคนช่างสังเกต

2.3 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก เช่น การกอดสัมผัสด้วยความอ่อนโยน ทำทางเป็นมิตร การมองด้วยสายตาที่เอื้ออาทร การพูดคุยด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน

3. ครูผู้สอนควรมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามแผนการจัดประสบการณ์ และตามตารางกิจวัตรประจำวัน

3.2 จัดหา จัดทำวัสดุ อุปกรณ์และสื่อเพื่อใช้จัดประสบการณ์

3.3 จัดทำงานธุรการในชั้นเรียน เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน สมุดบันทึกความพร้อม แบบบันทึกการตรวจสุขภาพ ระเบียบสะสม เป็นต้น

3.4 การวัดและประเมินความพร้อม และความก้าวหน้าทางพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

3.5 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน และแสวงหาความร่วมมือในการจัดประสบการณ์หรือแก้ปัญหาเด็กนักเรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540) ได้กำหนดระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพครู รวม 9 ข้อ

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษา เล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆอันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงปฏิบัติตน ประพฤติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูปฐมวัย เนื่องจากการทำกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้น การคัดเลือกครูผู้สอนและจัดครูเข้าสอนเด็ก รวมทั้งการคัดเลือกที่เลี้ยงสำหรับเด็กปฐมวัยนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดให้เหมาะสม คือ นอกจากจะมีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และมีความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแนวการจัดประสบการณ์และเป็นผู้ที่มีใจรักเด็กและงานที่รับผิดชอบ ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

1. บุคลิกลักษณะของครู ควรเป็นผู้ที่มีอารมณ์คงที่ ยิ้มแย้มแจ่มใส สนุกกับการทำงานหรืองานสอน จริงใจ เป็นกันเองกับเด็ก
2. การมอบหมายงานของครูให้กับเด็ก ควรเน้นความสำคัญของงานให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ไม่ยากไม่ง่ายเกินไป แต่ควรมีลักษณะท้าทายเด็กและเด็กสามารถทำได้สำเร็จ
3. ครูรายงานความก้าวหน้าแจ้งผลการเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กรับทราบอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาที่เรียน เพื่อให้เด็กได้เกิดกำลังใจและรักษามาตรฐานของตนไว้ให้ได้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

4. ครูให้แรงเสริมทางบวก ให้กำลังใจในการทำผลงานด้วยการให้คำแนะนำ ชมเชย ขอมรับ ยกย่อง เพื่อให้เด็กเกิดความพึงพอใจ มีกำลังใจและเกิดความอบอุ่นมั่นคง พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในสิ่งที่ดีต่อไป

5. ครูมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ จัดหาวัสดุ สื่อการสอนและอุปกรณ์อื่นๆที่ช่วยเอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวก น่าสนใจ และมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ศุวิมล เพ็ชรสุข (2538) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนได้ ดังนี้

1. ครูควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กให้มาก ควรแสดงการยอมรับชื่นชมในตัวเด็ก เช่น ยิ้ม สัมผัส โอบกอดและพูดคุย ครูควรลดตัวลงมาให้อยู่ในระดับเดียวกับเด็ก การปฏิบัติเช่นนี้ควรทำตลอดเวลาที่ครูอยู่กับเด็ก โดยเฉพาะเมื่อเด็กมาถึง โรงเรียนและก่อนกลับบ้าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูจะช่วยให้เด็กพัฒนาในทุกด้าน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนควรประกอบด้วย การพูดคุยโต้ตอบและด้วยกริยาท่าทางที่แสดงความรักต่อเด็ก
2. ครูควรใช้เวลา与孩子 รับฟังด้วยความตั้งใจ ขอมรับความคิดเห็นของเด็กอย่างเหมาะสม ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นและความรู้สึก การตอบสนองของครูควรทำให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย เช่น ให้การปลอบ โยนเมื่อเด็กร้องไห้ พักหน้าให้ความมั่นใจกับเด็ก เป็นต้น
3. ครูควรพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง สุภาพอ่อนโยน พูดในสิ่งที่ดีและพยายามพูดกับเด็กแต่ละคนบ่อยๆ โดยการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ทักษะการสื่อความหมายของเด็กพัฒนาขึ้น การใช้คำถามปลายเปิดจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสได้พูดคุย คิดตอบคำถามได้ยากและยาวเกินกว่าคำว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น และควรนำวิธีการตั้งคำถามแบบต่างๆมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้แก่เด็ก
4. ครูควรปฏิบัติต่อเด็กอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมาจากเชื้อชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใด และควรเปิดโอกาสให้เด็กทั้งชายและหญิงได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากัน เด็กทุกคนควรมีความสำคัญเท่ากันไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ศาสนาหรือวัฒนธรรมใด

5. ครูควรส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การแต่งตัว การล้างมือ การดูแลรักษาของใช้ส่วนตัว การที่เด็กทำอะไรได้สำเร็จตามความสามารถของตนเองเป็นสิ่งสำคัญแก่เด็ก จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนและช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จมากขึ้นทีละน้อยในสิ่งที่ปฏิบัตินั้นๆ

6. ครูควรใช้เทคนิควิธีการที่ดีในการแนะนำเด็กตลอดจนการเบนความสนใจเมื่อเด็กมีปัญหาหรือเกิดอารมณ์ การคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ควรให้แรงเสริมทางบวกและการให้กำลังใจมากกว่าการแข่งขัน การเปรียบเทียบ และการวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้ไม่ควรใช้วิธีการลงโทษทางกาย เช่น การตี การทำร้ายจิตใจ เช่น การทำให้อาย หรือวิธีการลงโทษอื่นๆ ที่น่ากลัว และรุนแรง กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่นำมาใช้กับเด็กควรแน่นอน ชัดเจนและเข้าใจง่าย มีการอธิบายให้เด็กเข้าใจก่อนนำมาใช้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ วิธีการให้คำแนะนำเด็กควรให้เด็กเข้าใจถึงเหตุและผล ควรจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมเพื่อลดข้อห้าม หรือการใช้คำว่า “ไม่” กับเด็ก และไม่ควรใช้วิธีการลงโทษซึ่งจะเกิดผลด้านลบแก่ตัวเด็ก

7. บรรยากาศภายในห้องเรียนควรเป็นบรรยากาศที่ดี มีความสนุกสนาน เด็กพูดคุยกันได้ หัวเราะได้ กระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม มากกว่าบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการถูกบังคับ การห้าม เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา บรรยากาศในห้องเรียนเป็นตัวชี้แนะถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู

8. ครูควรช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย และมีความสุขเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ การเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กจะแตกต่างกันตามช่วงเวลา ชนิดของกิจกรรม และองค์ประกอบอื่นๆ บางครั้งเด็กจะแสดงอารมณ์รุนแรงเมื่อโกรธ คับข้องใจ เศร้า การให้เด็กมีอิสระที่จะแสดงออกทางอารมณ์เป็นสิ่งที่ดี ครูควรทำการยอมรับ ทำความเข้าใจ และพิจารณาความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละคน แต่ละเหตุการณ์ และควรฝึกให้เด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม

9. ครูควรส่งเสริมให้เด็กมีการทำงานร่วมกัน และช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ คือ การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือกัน การหมุนเวียนกันเล่นและการคิดแก้ปัญหา ร่วมกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

10. ครูควรคาดหวังว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กแต่ละคนควรพัฒนาไปตามวัยอย่างเหมาะสม ทักษะทางสังคมจะพัฒนาขึ้นเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ ซึ่งพัฒนาการทางสังคมของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามอายุ และประสบการณ์ของเด็ก

11. ครูควรช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พูดแสดงความรู้สึก และความคิดเพื่อสื่อความหมาย การสื่อความหมายโดยการพูดที่แสดงถึงความรู้สึกหรือความคิดของเด็กเป็นทั้งเป้าหมายและตัวบ่งชี้คุณภาพของการจัดการศึกษาที่ดีให้แก่เด็ก ในเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถสื่อความหมายโดยการพูดได้ดี ครูควรกระตุ้นให้เด็กแสดงออกโดยการใช้น้ำคำพูด

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บทบาทของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยศึกษามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างเจตคติที่ดีให้กับเด็ก ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กแต่ละคนอีกด้วย นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้ที่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังต้องทำงานร่วมกับผู้ปกครองของเด็กอยู่เสมอเพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการวางแผนเพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

4. การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่าการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพการจัดพื้นที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสม มีคุณภาพ เอื้อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางบวก เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การกำหนดมาตรฐาน โรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 หมวดที่ 4 โรงเรียน สถานที่ และอาคาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2537) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนอนุบาลที่จะจัดตั้งใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนอนุบาลที่ตั้งอยู่เดิม ไม่น้อยกว่า 300 เมตร บนเส้นทางคมนาคมสะดวก

2. บริเวณโรงเรียนต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีที่ดินติดต่อกันผืนเดียวไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา ผู้รับใบอนุญาตมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาเช่าไม่น้อยกว่า 3 ปี พื้นที่ต้องไม่เป็นที่ลุ่ม มีรั้วที่แสดงบริเวณที่เป็นสัดส่วน สถานที่ตั้งของโรงเรียนต้องตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน ต้องมีพื้นที่สำหรับเด็กเล่นไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ห้ามใช้บริเวณและอาคารเรียนเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน

3. อาคารเรียนและห้องเรียน ต้องมีลักษณะตามที่กฎกระทรวงกำหนด

4. นอกจากห้องเรียนแล้ว โรงเรียนจะต้องจัดให้มีห้องบริการ สถานที่รับประทานอาหาร ห้องเตรียมอาหาร ห้องพยาบาล ห้องนอนสำหรับนักเรียน ห้องน้ำหรือที่อาบน้ำ และห้องส้วม

การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงแรกของเด็กที่ออกสู่สังคมนอกบ้าน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีบรรยากาศที่ดี ซึ่งรวมทั้งการจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็กเล่นและเรียนรู้ โดยบุคคลรอบข้างมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีคุณลักษณะของสถานศึกษาที่ดีไว้ 10 ประการ ดังนี้ (มัทธนา รุสิตานนท์, 2544)

1. มีพื้นที่ บริเวณ อาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่างๆอย่างเพียงพอและได้สัดส่วนกับจำนวนเด็กที่รับเข้า
2. มีที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่และการจัดห้องต่างๆ เป็นไปอย่างเหมาะสมกับการเรียนการสอนและการศึกษาของเด็ก
3. มีความปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเด็กในทุกๆด้าน
4. สถานศึกษาและสิ่งแวดล้อมต้องถูกสุขลักษณะและส่งเสริมสุขภาพอนามัย
5. ลักษณะขนาดและการจัดห้องสามารถเปลี่ยนแปลง ยืดหยุ่นเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อารมณ์ สุวรรณपाल (2537) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
2. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในการเข้าสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตต่อไปในสังคม
3. ช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง สังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดของเด็กต่อไปในอนาคต
4. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย ต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอ ความเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่ เพราะเด็กต้องการเนื้อที่ในการทำงานเคลื่อนไหว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกรออัด การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ และมีชีวิตชีวา ภายในห้องเรียนควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือมุมต่างๆ

เช่น มุมภาษา หรือเรื่องราวต่าง ๆ มุมบทบาทสมมติ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมคอมพิวเตอร์ มุมคณิตศาสตร์

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาปฐมวัยว่า ใน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การ จัด ประการณัโดยใช้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ดั้งนั้นอาคารเรียนหรือห้องเรียน มีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม ถ้าตัวอาคารที่สอนเด็กมีเนื้อที่น้อย เวลาเล่นต้องรวมเอาเด็กเล่นด้วยกัน ก็จะทำให้การเล่นนั้นๆสนองต่อความต้องการของเด็กได้ น้อยลง เพราะสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่นหรือการพัฒนาเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรมีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้านและมีความยืดหยุ่น รูปทรงของห้องเรียน ควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทั้งนี้เพื่อให้ เด็กได้เคลื่อนไหวและทำกิจกรรมอย่างสะดวก ห้องเรียนเด็กปฐมวัยควรอยู่ติดกับพื้นดินและไม่ควรมีชอกมุมให้เด็กหลบซ่อนได้ ควรมีห้องน้ำและอ่างล้างมือเอาไว้ในห้อง

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีหลักสำคัญ คือ ต้อง คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของ เด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการ ประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

1. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน
2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว
3. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) กล่าวถึงหลักการ จัด สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน ไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือ การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะในแต่ละวัน เด็กจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียน เป็นส่วนใหญ่ ทั้งเรียน ทั้งเล่น และทำกิจกรรมต่างๆรวมทั้งการพักผ่อน นอนหลับ ดังนั้นการจัด ห้องเรียนจึงมีความจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดั้งนี้

1. สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนต้องปลอดภัย สะอาด กว้างขวาง สำหรับให้โอกาสเด็กได้สำรวจ เรียนรู้สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น บริเวณสนามเด็กเล่น บริเวณรอบๆอาคารเรียน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรมีการจัดสิ่งแวดลอมสำหรับการเรียนรู้ รวมถึงบรรยากาศที่ดี และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กต้องเป็นไปในทางบวก สนับสนุน พัฒนาการทุกด้านของเด็ก
2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ทำได้ด้วยการจัดมุมประสบการณ์ หรือจัดมุมเล่นตามบริเวณต่างๆ ของห้อง
3. การจัดพื้นที่ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ โดยไม่รบกวนคนอื่น จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดัง และเงียบออกจากกันมีที่แบ่งอาณาเขตของมุมเล่นต่างๆ
4. ต้องสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ มีแสงสว่างเพียงพอในห้อง
5. มีสื่อเพียงพอ หลากหลายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และต้องมีความทนทานจัดวางไว้บนชั้นเตี้ยๆ แสดงให้เห็นชัดเจน เด็กสามารถหยิบใช้เองได้ เด็กในวัยนี้ต้องเลือกสื่ออุปกรณ์ที่สามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง เป็นการช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสส่วนต่างๆ ควรหมุนเวียนเปลี่ยนสื่อเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และเด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน
6. มีที่จัดเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน ซึ่งอาจจัดได้หลายส่วนในห้อง
7. สภาพแวดล้อมที่จัดให้กับเด็ก ควรมีสภาพอ่อนนุ่มบ้าง เช่น เบาะ พรม เก้าอี้โยก วัสดุนุ่มๆ เช่น ทราช เป้ง น้ำ เป็นต้น
8. สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น สนามเด็กเล่นควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น มีดิน ทราช หญ้า พื้นที่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง ที่เล่นน้ำ บ่อทราช พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องเล่นสนาม สำหรับปีนป่ายทรงตัว ฯลฯ ต้องไม่ติดกับบริเวณที่เป็นอันตราย

กรมพลศึกษา (2533) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยไว้ดังนี้

1. ความเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า
2. ควรจัดบรรยากาศให้มีแสงสว่างเพียงพอ
3. ภายในห้องควรมีทางเดินได้สะดวก

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การจัดการพื้นที่และอาคารเรียน ห้องเรียน สนามหญ้า สนามเด็กเล่น

สถานที่และอาคารเรียน

อารมณ สุวรรณपाल (2537) กล่าวถึงการจัดอาคารเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยว่าควรเป็นอาคารชั้นเดียว ขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีระเบียงกว้างขวาง สีของอาคารทั้งภายในและภายนอกควรเป็นสีที่เย็นตา เป็นอาคารที่ระบายความชื้นได้ดี และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ส่วนพื้นที่อาคารเป็นซีเมนต์หรือไม้ก็ได้แล้วแต่แบบ แต่พื้นห้องไม่ควรขัดจนมันลื่นเพราะจะเป็นอันตรายแก่เด็กได้

กรมพลศึกษา (2533) ได้กล่าวถึงหลักการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล

1. ที่ตั้งโรงเรียนไม่ควรอยู่ในบริเวณที่อาจได้รับภัยธรรมชาติ
2. ควรเป็นพื้นที่ดินดอน ไม่ควรเป็นที่ลุ่ม พื้นคูดซึมน้ำได้ดี เป็นดินทรายไม่มีกรวดหรือหินล่วนๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อเด็ก
3. ไม่ควรอยู่ในบริเวณที่มีโครงการขยายเป็นเขตอุตสาหกรรม หรือมีทางด่วนตัด และควรอยู่ห่างจากย่านธุรกิจ ที่มีการจราจรคับคั่ง

4. ควรอยู่ห่างจากทางรถไฟ และแม่น้ำลำคลอง
5. ไม่ควรอยู่ใกล้ถนนจนเกินไป
6. ควรมีบริเวณกว้างขวาง ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน และสามารถขยายได้เมื่อมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น
7. ควรจัดบริเวณที่จอดรถให้เป็นสัดส่วน
8. ควรมีรั้วกั้นรอบบริเวณโรงเรียนอย่างชัดเจน
9. ควรอยู่ห่างจากสิ่งรบกวนต่างๆที่เป็นมลพิษ รวมทั้งแหล่งอบายมุขต่างๆ
10. ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีใบเกะกะ หรือมียางที่เป็นอันตราย

สนามหญ้า

สนามหญ้า เป็นที่สำหรับเด็กวิ่งเล่น และใช้เสมือนเป็นห้องเรียนก็ได้ สนามหญ้าจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี พื้นสนามเรียบ ต้องระวังอย่าให้มีอิฐ ก้อนหิน หรือสิ่งแหลมคมตกอยู่ในสนาม

สนามเด็กเล่น

สนามเด็กเล่น เป็นที่ตั้งเครื่องเล่นสนามเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหว ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เด็กชอบปีนป่าย กระโดด ห้อยโหน เครื่องเล่นสนามจึงมีลักษณะ ราวโหน บ่อทราย และเครื่องมือในการเล่น เป็นต้น

ปราณี แก้วเจริญ (2531) กล่าวถึงการจัดสนามเด็กเล่นว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัยศึกษา ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นไว้เพื่อสนองความต้องการของเด็ก แม้ว่าโรงเรียนจะไม่มีพื้นที่มากนัก เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกาย เคลื่อนไหวตามใจชอบ ได้เล่นสนุกสนานกับเพื่อน เด็กจะ

มีอารมณ์แจ่มใส มีสุขภาพจิตดี สนามเด็กเล่นมักจัดเป็นสองส่วน คือ สนามหญ้า และสนามเด็กเล่น สิ่งที่ต้องคำนึงในการจัดตั้งเครื่องเล่น คือ เครื่องเล่นชนิดหนึ่งๆ จะต้องให้ห่างพอสมควร มีเนื้อที่ซึ่งในขณะเด็กกลุ่มหนึ่งที่กำลังเล่น จะต้องไม่ไปชนกับเด็กกลุ่มอื่นๆ

นิภา มนูญปิฎ (2527) กล่าวถึง ความปลอดภัยในการใช้สนามเด็กเล่นว่า สถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ควรแยกสนามเด็กเล่นออกจากสนามอื่นๆ
2. มีทางเดินเฉพาะ สำหรับเข้าออกไปยังจุดต่างๆ ในบริเวณโรงเรียน
3. ใช้สีเป็นเครื่องหมายและสัญลักษณ์ช่วยให้นักเรียน ได้เห็นอย่างชัดเจน
4. ชุดเครื่องเล่นสนามต้องจัดตั้งไว้เป็นกลุ่มๆ อย่างเป็นระเบียบเพื่อความปลอดภัย
5. อุปกรณ์การเล่น ควรเลือกให้เหมาะกับกลุ่มอายุของเด็ก
6. ควรมีกฎและระเบียบการเล่น การใช้สนามเด็กเล่นที่เห็นได้เด่นชัด
7. เครื่องเล่นสนามไม่ควรตั้งในบริเวณที่มีสิ่งกีดขวางการเล่นต่างๆ
8. ชุดชิงช้า จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความแข็งแรง มีเบาะรอง มีขอบกั้นไม่ให้ตกลงได้
9. กระดานลื่น ควรจัดในที่ร่ม
10. ชิงช้าสนามควรมีขนาดความสูงต่างๆกัน เพื่อให้เด็กเลือกเล่นได้ตามความเหมาะสม

ลงได้

เหมาะสม

11. ควรใช้บ่อทรายหรือบ่อซีเมนต์ รองใต้พื้นซึ่งชำรุด และควรทำความสะอาดบ่อทราย บ่อซีเมนต์อยู่เสมอ
12. กระจกหน้าต่าง โดยเฉพาะปลายกระจกหน้าต่างที่ตะขั่ว ควรป้องกันไม่ให้เด็กใช้นิ้วมือไป จับต้อง
13. ควรแนะนำอุปกรณ์การเล่นสนามและกำหนดข้อบังคับในการเล่นให้เด็กได้ทราบก่อน
14. กระจกบ่อทรายต้องตรวจดู ไม่ให้มีเศษแก้ว หรือของมีคมปะปน
15. อ่างน้ำดื่ม ต้องระวังความสะอาด เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล และต้องระวังไม่ให้ พื้นลื่น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบริเวณ โรงเรียนในระดับปฐมวัย นั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กมาก เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรก que เด็กไปเพื่อเรียนรู้โลกภายนอก ซึ่งอาจเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ดังนั้น อาคารเรียน สถานที่และสภาพแวดล้อมจะต้องมีความแข็งแรง ปลอดภัย มีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก และมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยนี้ได้อย่างเต็มที่

5. การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการบริการ

การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆสำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านของเด็กให้เหมาะสมกับวัย มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542)

1. การจัดระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน มีการจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือกับเด็กที่มีความจำเป็นให้ได้มีโอกาสเรียนอย่างเต็มที่ เช่น ทุนการศึกษา ทุนกู้ยืมทางการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน การยกเว้นค่าธรรมเนียมการเรียน เป็นต้น

2. การจัดบริการตรวจสุขภาพอย่างทั่วถึง เช่น เด็กนักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพหรือ ภูมิคุ้มกัน โดยแพทย์หรือสาธารณสุขอย่างเหมาะสมกับวัย และมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กทั้ง ด้านร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆกัน

3. การบริการด้านโภชนาการและสุขาภิบาลที่ถูกสุขลักษณะ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เช่น มีน้ำดื่ม-น้ำใช้ อาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น

การบริการของสถานศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนนั้นมีหลายประเภท เช่น การบริการด้านความปลอดภัย การบริการด้านสุขภาพอนามัยและ การบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนควรคำนึงถึงหลักการจัดบริการดังนี้

การบริการด้านความปลอดภัย

ความปลอดภัย หมายถึง การที่ร่างกายปราศจากภัยอันตราย หรือปราศจากการบาดเจ็บ การสูญเสียชีวิต (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544)

สวัสดิภาพและความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง การให้การศึกษที่ดี ที่ถูกต้อง และเหมาะสมแก่เด็กนักเรียน และประชาชนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในด้านเกี่ยวกับสวัสดิภาพ เพื่อหากระบวนการที่จะทำให้เกิดสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยขึ้นทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การให้การศึกษากับประชาชนทุกระดับตั้งแต่อนุบาล ไปจนถึงอุดมศึกษา เกี่ยวกับอุบัติเหตุเป็นสิ่งที่ป้องกันได้ (วิจิตร บุญยะโทตระ, 2530)

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542) ได้ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ว่าเป็นให้บริการและการจัดอันตรายแก่เด็กปฐมวัยที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะตั้งแต่เดินทางมายังสถานศึกษา อยู่ในสถานศึกษาและออกจากสถานศึกษาไปสู่บ้าน

ความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้การดูแลและจัดอันตรายแก่เด็กที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ตั้งแต่เด็กเดินทางมาโรงเรียน อยู่ในโรงเรียน และออกจากโรงเรียนสู่บ้าน ดังนั้นการดำเนินการด้านต่างๆ ในเรื่องความปลอดภัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ และควรทำให้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ เช่น กำหนดให้มีกฎระเบียบเรื่องความปลอดภัยในอาคาร

ของโรงเรียน คุณเลความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยของเครื่องเล่นสนาม การจรรยาภายใน
โรงเรียน การติดต่อสื่อสารเมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้า เป็นต้น (อารมณ สุวรรณपाल, 2537)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริการความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นการเฝ้าระวัง
และป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนทุกคนในทุกช่วงเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา รวมถึง
การเดินทางไป-กลับ ระหว่างบ้านและโรงเรียนอย่างปลอดภัยอีกด้วย ดังนั้น โรงเรียนควรให้
ความสำคัญในการสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง

สำหรับสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยศึกษาในต่างประเทศ ความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับบุคลากรทุกระดับต้องดูแลรับผิดชอบ อุบัติภัยเกิดขึ้นได้ทุกขณะ
โดยเฉพาะกับเด็กเล็กๆในสถานศึกษา ดังนั้นการบริการความปลอดภัยจึงมีความสำคัญต่อเด็กเล็ก
ผู้ปกครองและสถานศึกษาโดยตรง หน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับความปลอดภัยมี 6 ประการ ดังนี้
(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529)

1. สร้างการเรียนรู้ถึงภัยอันตรายต่างๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมและ
ประสบการณ์
2. เด็กเรียนรู้วิธีการรักษาความปลอดภัยและป้องกันมิให้เกิดอันตราย
3. การให้บริการด้านความปลอดภัย สามารถช่วยปลูกฝังนิสัยให้เด็กสามารถรักษาความ
ปลอดภัยได้ด้วยตนเอง
4. การช่วยผ่อนคลายความกังวลใจให้แก่ครูและผู้ปกครองในเรื่องอันตรายที่จะเกิดขึ้น
กับเด็ก
5. การลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยที่เกิดจากภัยอันตรายต่างๆ
6. การช่วยลดความสิ้นเปลืองของรายจ่ายที่ต้องใช้เมื่อเด็กได้รับอันตราย

อเนก แจ่มขำ (2544) ได้เสนอถึงอันตรายในโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นได้ในส่วนต่างๆ ไว้ดังนี้

1. บริเวณถนนหน้าโรงเรียน มักมีอุบัติเหตุจากยานพาหนะต่างๆ เช่นเด็กนักเรียนถูกรถชน ดังนั้น ถ้าโรงเรียนติดถนนใหญ่ก็จำเป็นต้องอาศัยตำรวจจราจร หรือเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการข้ามถนนของเด็กนักเรียน
2. ประตูหน้าโรงเรียน โดยเฉพาะที่มีขนาดใหญ่และหนัก สามารถล้มทับเด็กนักเรียนได้
3. อุบัติเหตุกลางสนาม เช่น วิ่งเล่นชนกัน หกล้ม กระเบื้องบาด หนามตำ เป็นต้น
4. เครื่องใช้ไฟฟ้าในโรงเรียนทุกชนิด ปลั๊กไฟในห้องเรียน พัดลมในห้องเรียน เครื่องทำน้ำเย็น โดยครูต้องคอยดูแลตลอดการใช้งานเพราะอาจเป็นอันตรายต่อเด็กนักเรียนได้ตลอดเวลา
5. บันไดต่างๆ ภายในโรงเรียน อาจเกิดจากการขึ้นลงไม่ถูกวิธี ขาดความระมัดระวัง การโหนราวบันได ลื่นไถล
6. ห้องน้ำภายในโรงเรียนที่อยู่ในที่ลับตาคนจนเกินไป รวมทั้งห้องน้ำที่มีสภาพไม่สมบูรณ์ เช่น ไม่มีประตู ไม่มีที่ตักน้ำ รวมทั้งห้องน้ำที่ไม่ถูกสุขลักษณะเช่น มีสภาพสกปรก มีกลิ่นเหม็น แต่ถ้าเป็นห้องน้ำในโรงเรียนอนุบาลควรวางไฟที่เลี้ยงพาไปห้องน้ำทุกครั้งจึงจะปลอดภัยที่สุด
7. บริเวณบานประตูห้องต่างๆ ในโรงเรียน เด็กนักเรียนมักจะไม่ทันระวังในการเปิด-ปิดประตู หรือบางครั้งเด็กก็ชอบโหนประตู ซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุประตูหนีบนิ้วเด็กได้ รวมทั้งอันตรายจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน เช่น กรรไกร คัตเตอร์ เข็มเย็บผ้า หรือวัสดุเคมีที่ใช้ในการทดลองต่างๆ
8. อาหารในโรงเรียน อาจเป็นอันตรายได้ถ้าอาหารไม่สะอาด ปนเปื้อนสารพิษหรือเป็นอาหารที่หมดอายุแล้ว

9. อันตรายทางด้านมลภาวะ เช่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ติดถนนใหญ่ หรือทางรถไฟที่มีมลภาวะทางเสียงที่เป็นอันตรายต่อทั้งเด็กนักเรียนและครูได้

สรุปได้ว่า การจัดบริการความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ทางโรงเรียนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยโรงเรียนต้องมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การบริการด้านสุขภาพ

การบริการด้านสุขภาพ โรงเรียนควรจัดบริการให้กับเด็กเพื่อป้องกันความเจ็บป่วย และส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี การบริการสุขภาพอนามัยที่โรงเรียนควรมีห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บริการน้ำสะอาด หรือบริการด้านทันตกรรม ตลอดจนให้ประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กในด้านสุขภาพอนามัย เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการรักษาสุขภาพของเด็ก เพื่อเด็กจะได้นำความรู้และประสบการณ์ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (อารมณี สุวรรณपाल, 2537)

จุฬารัตน์ ประจงพันธ์ (2546) กล่าวว่า การที่นักเรียนมีสุขภาพดีนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความปลอดภัยของชีวิต ดังนั้นการตรวจสุขภาพเด็ก โดยนายแพทย์หรือพยาบาล อยู่เสมอตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนนั้น เป็นวิธีการที่ดีที่จะช่วยให้เด็กมีความปลอดภัยจากโรคต่างๆ ได้อย่างมาก กรณีการเกิดอุบัติเหตุรวมทั้งการดูแลรักษาสุขภาพของนักเรียนแต่ละคนควรมีการบันทึกลงในสมุดระเบียบประจำตัวเด็กทุกครั้ง และติดตามดูแลผลการตรวจอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เกิดความแน่ใจในการรักษาและแก้ไขเหตุการณ์ได้มากยิ่งขึ้น

สุภาพร เทพสุวรรณ (2540) ได้สร้างเกณฑ์การจัดสุขภาพในโรงเรียนอนุบาล ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.1 มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์หรือพยาบาลเป็นประจำให้แก่เด็กนักเรียนทุกภาคเรียน

1.2 มีครูเป็นผู้ตรวจสอบสภาพอนามัยให้แก่เด็กนักเรียนเป็นประจำทุกวัน โดยดูเล็บ ตา ริมฝีปากและฟัน มือ เท้า และผิวหนังทั่วไป

1.3 ครูประเมินสุขภาพจิตตามอาการต่างๆของนักเรียนทางด้านอารมณ์ เช่น การปรับตัวเข้ากับสังคม การแสดงออกทางอารมณ์ต่างๆ เป็นต้น โดยมีการบันทึกทุกภาคเรียน

1.4 มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหลากหลายรูปแบบทุกเดือน พร้อมทั้งศึกษาประเมินผล อยู่เสมอ เช่น การจัดกิจกรรมผ่านรูปแบบของสื่อวิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ เป็นต้น

1.5 มีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องการรักษาพยาบาลเบื้องต้นประจำอยู่ที่ โรงเรียน

1.6 มีตารางกำหนดการตรวจสอบสุขภาพประจำปีและปฏิบัติตามตารางอย่างสม่ำเสมอ

1.7 ครูทำการสอนและจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการรักษาสุขภาพของตนเอง โดยอาจใช้วิธีการพูดคุย การพาไปเยี่ยมแพทย์ การเล่นบทบาทสมมติในด้านการดูแลสุขภาพภาคเรียนละครั้ง

2. การประเมินสุขภาพ ด้านการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การทดสอบสายตา และการ ใด้ยิน

2.1 มีการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง พร้อมมีการบันทึกทุกเดือน

2.2 มีการทดสอบสายตา การใด้ยิน พร้อมมีการบันทึกทุกภาคเรียน

2.3 มีการประเมินน้ำหนัก ส่วนสูงทุกภาคเรียน

2.4 มีการแจ้งผลของการประเมินสุขภาพ หรือปัญหาสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครอง ทราบทุกเดือน

2.5 มีการจัดเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต ด้านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงรวมทั้งการตรวจสอบสายตาและการได้ยินอย่างเป็นระบบ

3. การทำรายงานสุขภาพ

3.1 จัดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ และได้รับการลงรายการตรวจสุขภาพ และบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ครูประจำชั้นจะทำหน้าที่บันทึกผลการประเมินสุขภาพประจำปีลงในบัตรสุขภาพทุกครั้งเมื่อพบอาการผิดปกติ

3.3 ครูประจำชั้นรับผิดชอบเก็บบัตรสุขภาพและจำแนกบัตรเด็กที่มีปัญหาสุขภาพเพื่อการเตรียมพร้อมในการตรวจสุขภาพประจำปี

3.4 ครูประจำชั้นหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้านการพยาบาลจะมอบบัตรสุขภาพให้กับนักเรียนในกรณีลาออกจากโรงเรียนทุกคนเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนอื่นๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่า ในสถานศึกษาปฐมวัยควรมีการจัดบริการให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อจัดการความเจ็บป่วยที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการบำบัดรักษาให้หายและส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพที่ดี ซึ่งการบริการที่สถานศึกษาควรจัด ได้แก่ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพโดยบุคลากรสายการแพทย์ การชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง และการบริการด้านทันตกรรม เป็นต้น เพื่อปลูกฝังนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพของเด็ก และเด็กจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปได้

การบริการอาหารกลางวัน

การบริการอาหารกลางวัน หมายถึง การให้บริการด้านอาหารของโรงเรียนในรูปแบบอาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีการให้บริการที่แตกต่างกันออกไป แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ อาหารเหล่านี้จะต้องเป็นอาหารที่ประโยชน์และช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการอาหารถูกสัดส่วนและปริมาณพอเพียง ดังนั้นนอกจากจะจัด

อาหารที่มีคุณค่า คือมีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่แล้ว ควรให้เด็กได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของเด็กด้วย และที่สำคัญในเรื่องของความสะอาดก็ควรเน้นให้มาก เพราะแม้ว่าอาหารจะมีประโยชน์เพียงใด หากไม่สะอาดก็อาจทำให้เกิดโรคได้

วารภรณ์ รักวิชัย (2535) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการอาหารอย่างถูกสัดส่วนและปริมาณที่เพียงพอ ดังนั้นนอกจากจะจัดอาหารที่มีคุณค่า คือ มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่แล้วควรให้เด็กได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายด้วย และที่สำคัญในเรื่องของความสะอาดควรเน้นให้มาก เพราะอาจทำให้เกิดโรคได้ เช่น อุจจาระร่วง เป็นต้น

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542) กล่าวว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับร่างกาย โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยจะต้องการอาหารสำหรับการเจริญเติบโตเพราะเข้าวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเจริญเติบโตด้านสมองจึงต้องการอาหารที่มีคุณค่าและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย อาหารสำหรับเด็กประกอบด้วยอาหารเสริม คือช่วงเช้าหรือช่วงบ่าย และอาหารหลัก ได้แก่ อาหารกลางวัน

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารของเด็ก ควรมีดังนี้

1. รับประทานอาหารให้อิ่มก่อนแล้วจึงดื่มน้ำ
2. ไม่รับประทานอาหารคำโต ไม่เคี้ยวอาหารเสียงดัง และเคี้ยวอาหารให้ละเอียด
3. ไม่พูดคุย หรือเล่นขณะรับประทานอาหาร
4. เวลาไอหรือจาม ควรหันหน้าออกจากอาหาร และใช้ผ้าปิดปากปิดจมูก
5. ไม่ควรใช้มือหยิบจับอาหาร
6. ฝึกให้เด็กหยิบจับช้อนส้อม และตักอาหารอย่างถูกวิธี
7. ไม่เคาะช้อนส้อมเล่น หรือส่งเสียงดังขณะรับประทานอาหาร
8. ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด
9. หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ ควรนำภาชนะไปเก็บในที่ๆจัดไว้

ปราณี แก้วเจริญ (2533) ได้กล่าวถึง หลักการจัดอาหารให้แก่เด็กปฐมวัยในส่วนของ การกำหนดรายการอาหารว่า สิ่งที่เราควรทำประการหนึ่งคือ ความต้องการของเด็ก โดยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาหารที่เด็กชอบว่ามี ดังต่อไปนี้

1. รูปร่างและขนาด เด็กชอบอาหารที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ ตักรับประทานง่าย ชอบอาหารเป็นชิ้น อาจจะเป็นชิ้นเล็กรูปไข่ รูปกลม รูปเหลี่ยม หรือตัดเป็นชิ้นเสียบไม้
2. สีที่เด็กชอบ อาหารที่มีสีต่างๆ เช่น สีเหลืองของฟักทอง สีแดงของมะเขือเทศ สีเขียวของผัก ดังนั้นถ้าเป็นอาหารมากกว่า 1 รายการ ควรจัดรายการที่สีเข้ากันได้ ไม่ซ้ำกันจนเกินไป
3. ลักษณะเนื้อ ลักษณะเนื้อของอาหารมีหลายลักษณะ เช่นอ่อนนุ่ม กรอบ เหลว ขึ้น และเนื่องจากเด็กไม่ชอบความซ่าซาก ดังนั้นในรายการอาหารเดียวกันจึงควรจัดให้มีอาหารในหลายลักษณะ
4. รสชาติ เด็กชอบอาหารที่มีรสอ่อนและมีรสออกหวานมากกว่าเปรี้ยวหรือเค็ม
5. กลิ่น เด็กไม่ชอบอาหารที่มีกลิ่นฉุน เช่นหัวหอม ต้นหอม แต่ควรใส่ให้เด็กรับประทานบ้างเพื่อให้เกิดความเคยชิน
6. อุณหภูมิ ภูมิอากาศและอุณหภูมิของอาหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกลูกอยากอาหารของเด็ก ฉะนั้นเวลาที่อากาศร้อนจัดควรจัดหาอาหารจำพวกผักผลไม้ เครื่องดื่มเย็น ถ้าเป็นช่วงอากาศหนาว ควรจัดหาเครื่องดื่มอุ่นๆ เอาไว้สำหรับดื่ม

ดังนั้น จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ในการจัดอาหารให้กับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กมาก เพราะอาหารเป็นส่วนสำคัญต่อการเจริญเติบโตของมนุษย์ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย ถ้าเด็กปฐมวัยขาดสารอาหารแล้ว สมอและร่างกายจะไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นปกติ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กจึงควรจัดหาอาหารที่มีคุณค่า เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากอาหารให้มากที่สุด

6. การจัดการศึกษาปฐมวัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

หรรษา นิลวิเชียร (2535) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้ปกครอง ครู โรงเรียน และบุคคลได้ทำงานร่วมกัน นับตั้งแต่การวางแผนการเรียนรู้อ และการ

ตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการศึกษาของเด็ก และช่วยกันพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2542) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า เป็นวิธีการหนึ่งที่กำลังกำเนิดขึ้น เมื่อมีการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง เข้าในระบบโรงเรียนแทนที่จะได้รับการศึกษาโดยตรงแก่ผู้ปกครองฝ่ายเดียว การจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน จะเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ที่นอกจากผู้ปกครองจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กแล้ว ยังเป็นการสร้างเสริมเจตคติของผู้ปกครองที่ดีต่อการเรียน การจัดการศึกษา ครู และ โรงเรียน

ความสำคัญของการสร้างความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของสายสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและบ้านไว้ว่า เด็กมีความผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เด็กต้องการความรักและความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก

การสร้างกิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาหรือโรงเรียน เพื่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กในทุกๆด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจริยธรรม ศิลธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

วรนาท รักสกุลไทย (2537) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของการประสานความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับสถาบันครอบครัวในชุมชน เพราะด้วยความศรัทธาและความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาระดับปฐมวัย เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งบุตรหลานเข้ารับบริการ
2. ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่สถานศึกษาปฐมวัย ทำให้ครอบครัวและชุมชนมีความศรัทธาต่อองค์กร อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริการ โดยภาพรวมได้ดีที่สุด

3. ช่วยให้สถาบันครอบครัวและชุมชนได้รับการบริการทางวิชาการต่างๆที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นำความเจริญไปสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2544) กล่าวไว้ว่า ความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. บ้านและโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้แสวงหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ป้องกันปัญหา ร่วมนำพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม
2. ได้แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก
3. ทำให้ผู้ปกครองได้เห็นวิธีการจัดกิจกรรมของครูและสามารถนำไปใช้กับลูกที่บ้าน
4. ทำให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็ก เห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถในการนำความรู้ ความชำนาญมาถ่ายทอดให้กับเด็กได้ ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตัวผู้ปกครองอีกด้วย
5. ทำให้พ่อแม่เห็นการทำงานของครูที่ต้องรับผิดชอบต่อเด็กทั้งการดูแล อบรม ฝึกฝนในการทำกิจวัตรประจำวัน ก่อให้เกิดความเข้าใจและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครูอย่างแท้จริง
6. ทำให้ครูตระหนักว่า ครูไม่ใช่แหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียวเท่านั้น บุคคลต่างๆ สถานที่ต่างๆในชุมชน สามารถถ่ายทอดความรู้ความชำนาญให้กับเด็กได้ทั้งสิ้น
7. สร้างเจตคติกับครูว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสำคัญต่อการจัดการศึกษา และเปิดใจรับแนวคิดที่ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

วิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) ได้เสนอวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ไว้ดังนี้

1. พยายามชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาของโรงเรียนในวันที่นำบุตรหลานมาเข้าเรียน
2. ผู้บริหารควรแนะนำให้ผู้ปกครองรู้จักกับครูประจำชั้น
3. เชิญผู้ปกครองมาชมการแสดงของนักเรียน จะทำให้ผู้ปกครองได้ชื่นชมกับความสามารถของบุตรหลาน
4. เชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็ก
5. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร ร่วมวางแผนทางการศึกษาของโรงเรียน เป็นต้น
6. จัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือกันในการให้การศึกษาแก่เด็ก

สุวิมล เพ็ชรสุข (2538) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครองสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ให้ข่าวสาร ข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนกับผู้ปกครองของเด็กใหม่ และผู้ที่สนใจ ปรัชญาและเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กโดยจัดทำเป็นเอกสารเพื่อแจกผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนซึ่งเป็นพื้นฐานของการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง
2. ผู้ปกครองควรนำเด็กมาเยี่ยมโรงเรียนก่อนเข้าเรียน โรงเรียนควรจัดการปฐมนิเทศให้แก่ผู้ปกครองเด็กที่เข้ามาใหม่ได้ทราบเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนและให้เด็กค่อยๆ ทำความคุ้นเคยกับโรงเรียน เพื่อให้เด็กมาโรงเรียนอย่างมีความสุข สำหรับเด็กที่ต้องจากบ้านมาโรงเรียนเป็นเรื่องยากมาก ฉะนั้นจึงควรมีการวางแผนที่ดีที่จะให้เด็กเริ่มมาโรงเรียนอย่างมีความสุข วิธีการจัดปฐมนิเทศทำให้ได้ผลหลายวิธี โรงเรียนไม่ควรเจาะจงวิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะ ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ปกครองแต่ละคน

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กจะช่วยลดความขัดแย้ง ไม่เข้าใจ และความสับสนกับโรงเรียนได้ ผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ดีและเหมาะสมแก่ลูก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองได้ทราบข่าวสาร ข้อมูลด้านปรัชญาการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองได้ตัดสินใจเลือก ความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ปกครองและครูควรได้ปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อลดข้อขัดแย้ง และความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้นได้

4. โรงเรียนควรเปิดโอกาสและยินดีต้อนรับผู้ปกครองและบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวของเด็กที่จะเข้ามาในโรงเรียนเพื่อสังเกตเด็ก หรือเข้ามาเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือมาช่วยดูแลการกินอาหารกลางวันของเด็กอยู่เสมอ นโยบายของโรงเรียนควรเปิดกว้างเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเข้าภายในโรงเรียนได้ทุกเวลา

5. โรงเรียนควรรายงานความเป็นไปในแต่ละวันของเด็กให้ผู้ปกครองทราบด้วยวาจาหรือการรายงานอย่างเป็นระบบ เพื่อรายงานการเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้า พฤติกรรมและการพัฒนาในทุกๆ ด้านของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากรายงานด้วยวาจาเพียงอย่างเดียวอาจไม่ครอบคลุมและไม่ได้ผลตามต้องการ และอาจมีบุคลากรอื่นๆ ที่มีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก ดังนั้นการรายงานด้วยการเขียนบันทึกจะเป็นแนวทางหรือข้อมูลให้ผู้ปกครองได้มาพูดคุยซักถามปัญหาได้โดยตรง

6. ควรจัดประชุมครูและผู้ปกครองอย่างน้อยปีละครั้ง และเมื่อมีโอกาสจะได้พูดคุยและรายงานความก้าวหน้า ความสำเร็จ และปัญหาต่างๆ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การประชุมครูและผู้ปกครองเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและครูได้สนทนากันถึงพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กอย่างละเอียด รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ซักถามปัญหา แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนและควรจะระบุการประชุมดังกล่าวไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีด้วย

7. โรงเรียนควรเสนอข่าวสาร ข้อมูลให้กับผู้ปกครองทราบด้วยรูปแบบต่างๆ กัน คือ จัดทำข่าวสารถึงผู้ปกครอง ทำป้ายนิเทศ บันทึกข้อมูล โทรศัพท์และรายงานการประชุม การประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้ผู้ปกครองทราบถึงตัวเด็กและกิจกรรมภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539) ได้สรุปวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนด้วยการติดต่อสื่อสารในหลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit) ครูควรหาเวลาไปเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพราะจะช่วยให้ครูได้เข้าใจสภาพแวดล้อมของบ้าน และทำให้เด็กรู้สึกเป็นกันเองกับครู ผู้ปกครองก็มีแนวโน้มที่จะพูดคุยถึงปัญหาและขอรับคำปรึกษาจากครูมากกว่าอยู่ที่โรงเรียน
2. การเยี่ยมโรงเรียน (School Visit) ผู้ปกครองควรหาโอกาสพาลูกไปเยี่ยมโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อให้เด็กรู้สึกคุ้นเคยกับสถานที่ การไปเยี่ยมโรงเรียนจะช่วยให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมและยังช่วยให้ตัวครูได้ทราบเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อไปประกอบการปฐมนิเทศในวันเปิดภาคเรียน และนอกจากนั้นควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองในการมาเยี่ยมโรงเรียน ในครั้งต่อไป
3. การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Conversation) ครูสามารถนัดหมาย หรือย้าเตือนผู้ปกครอง เกี่ยวกับการนัดปรึกษาหารือ หรือแจ้งเกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษของทางโรงเรียนผ่านทางโทรศัพท์ได้เพื่อความสะดวก
4. การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Discussion) จะช่วยให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็กให้ผู้ปกครองได้รับทราบ สำหรับครูเองนั้นก็จะได้ทราบข้อมูลของเด็กด้วย อีกทั้งช่วยให้ครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจกันมากขึ้น
5. การประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ปกครองกับครู (Parent – Teacher Conferences) การจัดประชุมควรมีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ควรจะจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้งหรือมากกว่า ในการประชุมปรึกษาหารือควรเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความเจริญงอกงามตามพัฒนาการของเด็ก
6. การแบ่งกลุ่มตามความสนใจ (Study Groups) ผู้ปกครองและครูอาจรวมกลุ่มกัน เพื่อวางแผนในการอภิปรายสั้นๆ เกี่ยวกับหัวข้อต่างๆ ที่กลุ่มสนใจ

7. การประชุมผู้ปกครองตามตาราง (The Planned Parent Meeting) การประชุมแบบนี้มุ่งให้ผู้ปกครองได้พบปะกันเพื่อแจ้งนโยบายของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบและขอความร่วมมือตามนโยบาย

8. การขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง (Parent Participation) ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนได้หลายอย่าง ดังนั้นโรงเรียนควรดึงผู้ปกครองเข้ามาส่วนร่วมให้มากที่สุด อาจมอบหมายหน้าที่ให้เป็นกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับนโยบาย เป็นอาสาสมัครและผู้ช่วย หรือให้เป็นวิทยากรในสาขาที่ตนถนัด

กุกยา ตันติผลาชีวะ (2544) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ซึ่งวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่ายและสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการดำเนินงานของโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรม การหารายได้ การแสดงของนักเรียน และกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาและการเขียน ได้แก่ การประชุมปรึกษาและเยี่ยมบ้าน
3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนการสอนที่จัดให้เด็ก นอกจากนี้ยังมี โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โฮมเพจ แผ่นพับข้อมูลของโรงเรียนและปฏิทินการศึกษา
4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมการบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการบริการแก่สังคมและครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผู้ปกครองเหลือใช้ กิจกรรมสนับสนุนผู้ปกครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูง ที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ดังนี้ คือ การวางแผนนโยบายร่วมกับโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดหลักสูตร เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึง กิจกรรมความร่วมมือระหว่าง พ่อแม่ ผู้ปกครอง กับ โรงเรียนเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา โรงเรียนทุกแห่งจะต้องมีการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน หรือการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ความเจริญก้าวหน้าของเด็กในทุกๆ ด้าน ซึ่งแนวทางความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน สรุปได้ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู

1.1 ผู้ปกครอง พัฒนาสมองของลูกตั้งแตอยู่ในครรภ์ โดยรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการมีประโยชน์ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ให้ลูกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ สังเกตแววความสามารถของลูก อ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกต และการคิดวิเคราะห์

1.2 โรงเรียน ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูลูกตามหลักวิชาการ การสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กแรกเกิด เปิดการสนทนาปัญหาสุขภาพ เปิดห้องสมุดให้ผู้ปกครองหาความรู้ และเป็นที่พักปรึกษาเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก

2. การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

2.1 ผู้ปกครอง พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ดูแลลูกเรื่องการไปโรงเรียน การเรียน และการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ และ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน

2.2 โรงเรียน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่ โรงเรียนเผยแพร่ความรู้หรือวิธีการเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การวัดผลประเมินผลให้ ผู้ปกครองทราบและกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และ จัดระบบพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

3. การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

3.1 ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านปัจจัย เพื่อพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียน และการลงมือช่วยพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง สร้างและขยายเครือข่ายผู้ปกครอง

3.2 โรงเรียน สํารวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญด้าน ต่างๆ จัดห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครองส่งเสริม และสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การออกหนังสือเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

4. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่บ้าน

4.1 ผู้ปกครอง จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ และการคิด สร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักราชภาพ

4.2 โรงเรียน ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ให้เป็นแหล่งความรู้ ของเด็ก จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออก

5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

5.1 ผู้ปกครอง สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนลูก เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริการงานในโรงเรียน การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาสาเหตุ เช่น กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน เป็นต้น

5.2 โรงเรียน ประกาศรับสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน เผยแพร่สิทธิรูปแบบวิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ให้ความรู้และอบรมแนวทางในการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผลติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อปรับปรุง แก้ไข

6. การเป็นผู้ประสานงานระดมทรัพยากร

6.1 ผู้ปกครอง ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน ระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากรหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ

6.2 โรงเรียน ประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการติดต่อประสานงานระหว่างทั้งสองฝ่าย จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ได้วางแผน ได้ปฏิบัติงาน และประเมินผลร่วมกัน ทำให้เด็กได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาอย่างเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในเวลาอยู่ที่โรงเรียนและอยู่ที่บ้าน

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่หลายประการ ภารกิจหน้าที่หนึ่งที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ จัดการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาพ.ศ.2523 และการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาตามมติของคณะรัฐมนตรี

สำนักงานการศึกษา (2551) กล่าวว่า ปัจจุบันสำนักงานศึกษามีโรงเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 437 โรงเรียน นับว่าเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาที่ใหญ่มากหน่วยงานหนึ่งในเขต กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 50 เขต

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ตามสำนักงานเขตต่างๆ มีจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้น เพื่อให้สะดวกแก่การบริหารงาน สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครจึงแบ่งขนาดของโรงเรียน โดยอาศัยเกณฑ์จำนวนห้องเรียนตามมติคณะกรรมการเป็น 6 ขนาด ดังนี้ (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2540)

1. โรงเรียนขนาดเล็กมาก จำนวนห้องเรียนไม่เกิน 11 ห้องเรียน (ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน)
2. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนห้องเรียน 12-17 ห้องเรียน (มีผู้ผู้บริหาร โรงเรียน 1 คน)
3. โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนห้องเรียน 18-29 ห้องเรียน (มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 2 คน)
4. โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนห้องเรียน 30-41 ห้องเรียน (มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 4 คน)
5. โรงเรียนขนาดใหญ่มาก จำนวนห้องเรียน 42 – 50 ห้องเรียน (มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 4 คน)
6. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนห้องเรียน 51 ห้องขึ้นไป (ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 4 คน)

1. นโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีฐานะยากจน ได้มีโอกาสเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2. เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาสุขภาพอนามัยและได้พัฒนาการตามวัย

3. เพื่อลดอัตราการเข้าชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เป้าหมาย

1. มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยในรูปอนุบาลศึกษาครบทุกโรงเรียน

2. นักเรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

มาตรการ

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนเปิดสอนระดับปฐมวัย

2. จัดอัตรากำลังครูและพี่เลี้ยงให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

3. พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้เหมาะสมกับวัย

4. สนับสนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย

5. ส่งเสริมด้านโภชนาการเพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียน

6. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเลี้ยงดู และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

การดำเนินงาน

สำนักการศึกษาได้มอบให้สำนักยุทธศาสตร์การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยมีพระราชกฤษฎีกาของสำนักการศึกษารับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. สำนักงานเลขานุการ ดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่และส่วนประกอบอื่นๆที่จำเป็น
2. สำนักยุทธศาสตร์การศึกษาดำเนินการในการจัด ผลิตสื่อ และจัดทำเอกสารคู่มือ และติดตาม ประเมินผลโครงการ
3. กองคลัง ดำเนินการด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และสื่ออุปกรณ์
4. กองการเจ้าหน้าที่ ดำเนินการจัดอัตรากำลังครูปฏิบัติการสอนและพี่เลี้ยงเด็ก
5. หน่วยศึกษานิเทศก์ ดำเนินการในการให้ความรู้
6. กองพัฒนาข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดอบรมครูผู้สอน
7. กองเทคโนโลยีเพื่อการสอน ให้ความรู้ครูในเรื่องคอมพิวเตอร์
8. สำนักงานเขต ดำเนินการประสานงาน สนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียน
วิสัยทัศน์

สำนักการศึกษา เป็นองค์กรหลักด้านการจัดการศึกษา เพื่อผนึกกำลังทั้งสังคม สร้างสรรค์พัฒนาระบบการศึกษาของเมืองให้ก้าวไกล ก้าวทัน โลก เพื่อให้ได้ผลผลิตคือ นักเรียนคุณภาพพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง

พันธกิจ

1. เป็นองค์กรแกนนำที่มีพันธกิจในการส่งเสริม สนับสนุน เร่งเร้าให้สถานศึกษา บริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ เกียรติคุณและความโปร่งใส เพื่อให้เด็กและเยาวชนของเมืองมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับชาติและโลก

2. พัฒนาศักยภาพและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านคุณวุฒิ ความรู้และทักษะในการบริหาร การจัดการ โดยเน้นความเป็นเอกภาพทางด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

3. จัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นๆ

4. จัดกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

ภารกิจหลัก

1. จัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชน โดยให้ความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม

2. ให้สิทธิและโอกาสเสมอกันแก่พลเมืองกรุงเทพมหานคร ในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้การบริการเพื่อเพิ่มโอกาสแก่เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และเด็กผู้มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน

3. ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ดำเนินการให้มีการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ความสามารถพิเศษ กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

5. เป็นศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในด้านการศึกษาของเมือง รวมทั้งการให้บริการและพัฒนาระบบข้อมูล

6. กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียน ชุมชนให้จัดการศึกษาได้ตามนโยบาย มาตรฐาน สถานศึกษา ได้รับการส่งเสริมระบบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management)

7. ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา รองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ภารกิจรอง

1. ส่งเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน พัฒนาท้องถิ่น การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ยกระดับการศึกษา ฝีมือแรงงาน คุณภาพชีวิต คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรม ประเพณี
2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่า เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้
3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้สนับสนุน
4. นำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษา
5. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาทราบ และเข้าใจบทบาท ทิศทาง การดำเนินงาน
6. ประสานการจัดทำแผนความร่วมมือด้านการศึกษา กับผู้จัดการศึกษาทั้งภาครัฐและ เอกชน รวมทั้งต่างประเทศ

ภารกิจสนับสนุน

1. ปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกับระบบการบริหารการศึกษาของชาติ

2. พัฒนาระบบงานและสร้างจิตสำนึกสู่ความเป็นเลิศ
3. สนับสนุนการศึกษาปฐมวัยของชุมชนเป็นเครือข่ายของโรงเรียน
4. ให้ประชาชนศึกษาได้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
5. ให้และรับการสนับสนุนจากทุกหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ให้นักเรียนได้รับบทบาทและภารกิจ

2. แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 นั้น สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร (2540) ได้กำหนดแผนสาขาทรัพยากรมนุษย์และสังคม กำหนดเป้าหมายด้านการจัดการศึกษาไว้ว่า เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีโครงการรองรับแผนงานการศึกษา คือ โครงการจัดบริการการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ด้านการให้บริการการศึกษา ให้กลุ่มผู้มีฐานะยากจนได้ส่งเด็กเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ 3 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กก่อนเข้าเรียนประถมศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึงในรูปชั้นเด็กเล็กและอนุบาล 2 ปี และเร่งให้ทุกโรงเรียนเปิดชั้นเด็กเล็กให้ครบ

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2551) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยศึกษามีทั้งหมด 429 โรงเรียน มีเด็กปฐมวัยทั้งหมด 62,254 คน

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2542) ได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อขยายบริการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้กว้างขวาง เพื่อนำร่องเปิดสอนอนุบาล 2 ปีในโรงเรียนที่มีความพร้อมเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีฐานะยากจนได้มีโอกาสรับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเพื่อลดอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบอนุบาลศึกษาหรือชั้นเด็กเล็กครบทุกโรงเรียน นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มาตรการการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่งเสริมให้โรงเรียนเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบอนุบาลศึกษา 2 ปีอย่างกว้างขวาง จัดอัตรากำลังครูและพี่เลี้ยงให้เหมาะสม พัฒนาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมด้านโภชนาการ เพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียน ส่งเสริมด้านโภชนาการ เพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

ไพโรจน์ โตเทศ (2542) ได้กล่าวสรุปถึงแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้จัดอยู่ในรูปแบบอนุบาลศึกษามีระยะเวลา 2 ปี
2. หลักเกณฑ์การรับเด็กเข้าเรียนชั้นอนุบาลให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ชั้นอนุบาล 1 ต้องมีอายุครบ 4 ปีบริบูรณ์ แต่ต้องไม่เกิน 5 ปีนับจากวันเปิดเรียน

ภาคต้น

2.2 กรณีเด็กที่ผ่านการเรียนอนุบาลมาแล้ว จะอยู่ในชั้นใดให้ถือตามเกณฑ์อายุครบ 4 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มอบหมายให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครดูแลการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา มีโรงเรียนอยู่ในความดูแลทั้งหมด 429 โรงเรียน มีเด็กปฐมวัยอยู่ในความดูแล 62,254 คน และทางกรุงเทพมหานครยังมีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการในสาขาจิตวิทยา และสังคมวิทยา ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

สุนิดา รัตนโกมล (2539) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจที่จะทำให้ตนเองมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม

อุบลลักษณ์ ชัยชนะ (2543) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่เป็นไปตามความคาดหวัง ที่จะทำให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ยุคลธร เชตุพงษ์ (2544) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากความต้องการที่มนุษย์คาดหวังไว้ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้หรือมากกว่า ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น แต่ถ้าความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีเป็นไปตามความคาดหวังไว้ ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ หากได้รับความรู้สึกที่ไม่ดี ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ก็จะทำให้ไม่เกิดความพึงพอใจได้

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

การสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ทัศนคติและค่านิยมของบุคคล ดังนั้นการทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในหน่วยงาน จึงเป็นที่ปรารถนาของบุคคลทุกคนและทุกระดับ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมความพึงพอใจได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยทฤษฎีสำคัญ ดังนี้

Maslow (1954) ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ โดยมีสมมติฐานว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ซึ่งความต้องการจะเป็นไปตามลำดับ 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานที่สุดของมนุษย์ เป็นความต้องการเพื่อการอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ การขับถ่าย การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกระงับอวัยวะรับสัมผัส อย่างไรก็ตาม ถ้าต้องการอย่างหนึ่งที่ยังไม่ได้รับความพอใจ บุคคลก็จะตกอยู่ภายใต้ความต้องการนั้นตลอดไป ซึ่งทำให้ความต้องการอื่นๆ ไม่ปรากฏ
2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย จะเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับความมั่นคง ปลอดภัย การได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็นอิสระจากความกลัว วิตกกังวลสับสน ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ และรวมถึงความต้องการผู้ให้การปกป้องคุ้มครอง
3. ความต้องการทางด้านสังคม บุคคลต้องการได้รับความรักและการยอมรับจากสมาชิกของครอบครัว กลุ่มเพื่อน ผู้ร่วมงาน บุคคลจะรู้สึกหว่าเหว เจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้ง ให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีใครยอมรับ หรือถูกตัดออกจากสังคม ซึ่งบุคคลจะยอมทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ซึ่งความรัก และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. ความต้องการการได้รับยกย่อง เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องของความรู้ ความสามารถ ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญเมื่อทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ และความพึงพอใจในการมีฐานะเด่นทางสังคม
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความปรารถนาที่จะได้ศักยภาพสูงสุดที่ตนเองมีอยู่ ทำในสิ่งที่คิดว่าจะเป็นหรือจะทำได้ เช่น ความปรารถนาที่จะเป็นเจ้าของกิจการที่มีชื่อเสียง เป็นพนักงานตัวอย่าง เป็นต้น เป็นความต้องการที่จะให้คนได้รับความสำเร็จและสมหวัง ในสิ่งที่ตนคิดหรือต้องการทุกอย่าง

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ พบว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่มีความต้องการของตนเองทั้งสิ้น โดยเริ่มจากความต้องการขั้นพื้นฐานก่อนแล้วค่อยๆพัฒนาขึ้นเป็นลำดับขั้น ถ้าความต้องการของตนเองได้รับการตอบสนองก็จะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจขึ้นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วรสติ สฤกษ์คือภิกษย์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลเขตบางกอกน้อยจะเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชน มีการคมนาคมสะดวก โรงเรียนจะต้องเน้นการอ่านเขียน มีการประกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียน การเก็บค่าธรรมเนียมนั้นมีความเหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน และมีบุคลากรเอาใจใส่ต่อเด็กนักเรียน ในด้านความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ด้านการเรียนการสอนควรจัดเพื่อให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เน้นวิชาการเพื่อเตรียมเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ด้านบุคลากร ครูควรมีประสบการณ์ มีวุฒิปริญญาตรีทางด้านปฐมวัยศึกษาโดยตรง ด้านอาคารและสถานที่ ควรมีสวนเด็กเล่นกลางแจ้งเพียงพอ มีอุปกรณ์และห้องที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมครบถ้วน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรจัดให้มีการประชุมให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนมากขึ้น

นัยนา ยิ่งสกุล (2545) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้าง ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังให้สถานบริบาลมีอาคารเรียนมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย อาหารและเครื่องดื่มสะอาด ปลอดภัยและมีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ เด็กมีสุขนิสัยตามวัย มีการวางระบบรักษาความปลอดภัยในสถานบริบาล เด็กมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เครื่องเล่นเหมาะสมกับวัย ครูและพี่เลี้ยงเป็นคนดี รักเด็ก มีเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน มีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาเด็ก ปลุกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมขั้นพื้นฐานและจัดการให้เด็กมีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

รัตน์จิตต์ ตรีนุรักษ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนอนุบาลเอกชนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ ด้านมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีจุดเน้นด้านการเรียนการสอน ด้านการสอนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ด้านความคาดหวังในความสำเร็จของนักเรียนสูง ด้านการเสริมแรงในเชิงบวก ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบและสิทธิของนักเรียน โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน บ้าน ชุมชน และด้านแหล่งการเรียนรู้ ส่วนปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

กวิน เสือสกุล (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่บ้านอยู่ในระดับสูง และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมทั้งที่บ้านและโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองที่บ้าน ได้แก่ อาชีพหลักของผู้ปกครอง ความเพียงพอของรายได้ การได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และการให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในการจัดการศึกษา ส่วนปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนและชุมชน ได้แก่ การได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและถ้าเป็นภาพรวม ได้แก่ สถานภาพสมรส ความเพียงพอของรายได้ การรับรู้ข่าวสารการศึกษา และการได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ถ้ามีปัญหาส่วนใหญ่คือการไม่มีเวลาและมีข้อเสนอให้โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข่าวความเคลื่อนไหวของโรงเรียนอยู่เสมอ

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านครูและครูพี่เลี้ยง ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการบริการอื่นๆ

ลักษณะ ฤทธาคณี (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคติของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวม จำแนกตามความรู้ ความรู้สึก และการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ส่วนทักษะคติของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน จำแนกตามอาชีพและความสัมพันธ์กับเด็กไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับทางการศึกษาและรายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่ต่างกันมีทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สุวรรณา วลัยอักษรลิขิต (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านค่าใช้จ่าย ความพึงพอใจของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

อัจฉรา ประสงค์ดี (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลวัดไตรราม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในระดับมากทุกด้าน โดยมีความพึงพอใจครูประจำชั้นให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด คณะครูมีความรักความเมตตาต่อนักเรียนอย่างแท้จริง อาคารสถานที่มีความมั่นคงแข็งแรง มีความปลอดภัย สะอาดร่มรื่น สวยงาม ปราศจากมลพิษ โรงเรียนและผู้ปกครองให้ความสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางศาสนา จัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักปรับตัวในการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นใจตนเอง และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาคุณธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้ความสนใจและมีความคาดหวังสูงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่

การจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดบริการอาหารที่ถูกต้องลักษณะ การดูแลความปลอดภัยของเด็ก รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเองเพื่อประสิทธิภาพทางการศึกษาอย่างสูงสุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

Pena (2000) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษา คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ทักษะคิดของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัว และความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Liang (2001) ได้ศึกษาการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล: กรณีศึกษา ผู้ปกครองเด็กในไต้หวัน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลแตกต่างกัน การรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก และพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ว่าง สถานที่ตั้ง และความสะดวก หลักสูตรปรัชญาการศึกษา คุณสมบัติของครู และค่าใช้จ่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองพิจารณาในการเลือกโรงเรียนอนุบาล

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะผู้ปกครองจะมีรายได้แตกต่างกัน มีระดับวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองต่างก็ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือ โรงเรียนและร่วมมือกับครูเพื่อจัดการศึกษาที่ดีแก่บุตรหลานของตนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านวิชาการ ด้านบทบาทของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 รวมทั้งหมด 50 เขต มีจำนวนโรงเรียน 429 โรงเรียน และมีผู้ปกครองทั้งสิ้น 62,254 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 จำนวน 400 คน โดยได้มาจากการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กำหนดจำนวนประชากรตามตารางที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan(1970) จากจำนวนประชากร 62,254 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด 400 คน

2. ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportionate Sampling) จากโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด 50 เขต โดยเลือกมา 10 เขต โดยการสุ่มร้อยละ 20 ของเขตทั้งหมด

3. ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportionate Sampling) จากโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด 10 เขต มีโรงเรียนทั้งหมด 80 โรงเรียน โดยเลือกมา 20 โรงเรียน โดยการสุ่มร้อยละ 25 ของโรงเรียนทั้งหมด

4. ผู้วิจัยคำนวณจำนวนของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ตามหลักของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละโรงเรียน} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากรของทุกโรงเรียน}}$$

ได้ผลดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
โรงเรียนวัดคอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)	163	20
โรงเรียนพหลโยธิน	166	21
โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม	193	24
โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	133	17
โรงเรียนประชาภิบาล	149	19
โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์	304	37
โรงเรียนวัดเสมียนนารี	245	30
โรงเรียนเสนานิคม	227	28
โรงเรียนวัดเทพศิลา	164	21
โรงเรียนวัดบึงทองหลาง	381	44
โรงเรียนวัดหลักสี่	208	25
โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	260	31
โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า	161	19
โรงเรียนลอยสาอนุสรณ์	131	16
โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม	66	8

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
โรงเรียนวัดคฤหบดี	60	7
โรงเรียนวัดใหม่พิเรนทร์	89	10
โรงเรียนวัดศิวด	70	8
โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง	80	9
โรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม	51	6
รวม	3301	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพปัจจุบัน ความเกี่ยวข้องกับเด็ก และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 หัวข้อ คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบทบาทของครูผู้สอน
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
4. ด้านการบริการ
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำราต่างๆ รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งนำความรู้และแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยได้รวบรวมข้อคำถามที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1 ขึ้นไป นำมาใช้เป็นแบบสอบถาม สำหรับข้อคำถามที่มีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้มีการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

2.1 ข้อคำถามที่ใช้คำศัพท์ว่า “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้เปลี่ยนไปใช้คำว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้” แทน เนื่องจากผู้ปกครองอาจไม่เข้าใจความหมายอย่างแท้จริงและเกิดความผิดพลาดในการตอบแบบสอบถามได้

2.2 ข้อคำถามที่มี 2 ประเด็นอยู่ในข้อเดียวกัน ให้แยกออกมาเป็นข้อคำถามละ 1 ประเด็น

3. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาได้ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์แล้วเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ความเห็นชอบแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ขึ้น นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนระดับปฐมวัยศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจาก ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือให้ทางโรงเรียนแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครอง ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 และผู้วิจัยขอรับคืนจากทางโรงเรียนด้วยตนเอง ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์นับจากวันที่แจกแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครอง ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า คือ
 - 2.1 ความพึงพอใจมากที่สุด
 - 2.2 ความพึงพอใจมาก
 - 2.3 ความพึงพอใจปานกลาง
 - 2.4 ความพึงพอใจน้อย
 - 2.5 ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหาความถี่ของระดับความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละที่เป็นรายชื่อ เรียบเรียงเป็นตาราง และนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกความพึงพอใจของผู้ปกครองออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านวิชาการ ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยจะนำเสนอผลงานวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง

ตารางที่ 2 สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

(n = 400)

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	77	19.2
หญิง	323	80.8
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	17	4.2
20 - 30 ปี	127	31.8
31 -40 ปี	231	57.8
41 - 50 ปี	12	3.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 400)

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
51 - 60 ปี	9	2.2
61 ปีขึ้นไป	4	1.0
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	20	5.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	192	48.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	113	28.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	42	10.5
ปริญญาตรี	32	7.8
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
อาชีพปัจจุบัน		
รับราชการ	40	10.0
ค้าขาย	96	24.0
รับจ้าง	176	44.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	42	11.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	25	6.5
เกษตรกร	4	1.0
อื่นๆ	17	4.4
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก		
บิดา	72	18.0
มารดา	293	73.2
ผู้ปกครอง	35	8.8
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	62	15.5
5,001-10,000 บาท	196	49.0
10,001-15,000 บาท	55	13.8
15,001- 20,000 บาท	53	13.2
20,001-25,000 บาท	28	7.0
มากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป	6	1.5

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สามในสี่ส่วนเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 80.8) มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี (ร้อยละ 57.8) รองลงมา มีอายุระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 31.8) รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 4.2) และน้อยที่สุดมีอายุมากกว่า 61 ปี ขึ้นไป วุฒิการศึกษาของผู้ปกครองจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 48.0) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 28.2) ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 10.5) และน้อยที่สุดคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 0.5) สำหรับอาชีพปัจจุบันที่ผู้ปกครองทำมากที่สุด คือ อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 44.0) อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 24.0) อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 11.0) และน้อยที่สุดคืออาชีพอื่นๆ (ร้อยละ 4.4) ความเกี่ยวข้องกับเด็กนั้นเป็นมารดา (ร้อยละ 73.2) เป็นบิดา (ร้อยละ 18.0) และเป็นผู้ปกครอง (ร้อยละ 8.8) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท (ร้อยละ 49.0) รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 15.5) รายได้ระหว่าง 10,001- 15,000 บาท (ร้อยละ 13.8) และน้อยที่สุดคือรายได้มากกว่า 25,000 บาท (ร้อยละ 1.5)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยจำแนกตามความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครด้านวิชาการ

(n = 400)

ด้านวิชาการ	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
1. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มี ความเหมาะสมกับเด็ก	0 (0.0)	20 (5.0)	84 (21.0)	249 (62.2)	47 (11.8)
2. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ตอบสนองต่อความสนใจเหมาะสม กับวัยของเด็ก	1 (0.2)	12 (3.0)	92 (23.0)	248 (62.0)	47 (11.8)
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ให้เด็กมีพัฒนาการทาง ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจด้านสังคม และ ด้านสติปัญญาอย่างสมวัย	2 (0.5)	7 (1.8)	96 (24.0)	221 (55.2)	74 (18.5)
4. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า	0 (0.0)	17 (4.2)	103 (25.8)	202 (50.5)	78 (19.5)
5. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริม ให้เด็กมีทักษะในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน และสามารถช่วยเหลือ ตนเองได้อย่างสมวัย	0 (0.0)	8 (2.0)	92 (23.0)	230 (57.5)	70 (17.5)
6. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริม ให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็ก	2 (0.5)	5 (1.2)	102 (25.5)	215 (53.8)	76 (19.0)
7. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก เรียนรู้ ประเพณี วัฒนธรรมและ เอกลักษณ์ของความเป็นไทย	1 (0.2)	7 (1.8)	91 (22.8)	216 (54.0)	85 (21.2)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านวิชาการ	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
8. โรงเรียนจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเหมาะสม กับวัยของเด็ก	4 (1.0)	31 (7.8)	116 (29.0)	203 (50.7)	46 (11.5)
9. โรงเรียนมีการติดตามพัฒนาการของ เด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผล การประเมินให้ผู้ปกครองทราบภาค เรียนละ 1 ครั้ง	6 (1.5)	33 (8.2)	99 (24.8)	198 (49.5)	64 (16.0)
ค่าเฉลี่ย	0.4	3.9	24.3	55.0	16.3

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทางด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 55.0) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 24.3) ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 16.3) ระดับน้อย (ร้อยละ 3.9) และระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.4) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก และน้อยที่สุดจากความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับมาก ได้ดังนี้คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับเด็ก (ร้อยละ 62.2) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็ก (ร้อยละ 62.0) และโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน และสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างสมวัย (ร้อยละ 57.5) ตามลำดับน้อยที่สุดคือโรงเรียนมีการติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 49.5)

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านบทบาทของครูผู้สอน

(n = 400)

ด้านบทบาทของครูผู้สอน	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
1. ครูให้ความรักและความเมตตาต่อเด็ก	4 (1.0)	21 (5.2)	102 (25.5)	186 (46.5)	87 (21.8)
2. ครูมีบุคลิกภาพที่อบอุ่น มีความเป็นมิตร และมีความเป็นกันเอง	1 (0.2)	17 (4.2)	99 (24.8)	195 (48.8)	88 (22.0)
3. ครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ	1 (0.2)	8 (2.0)	95 (23.8)	215 (53.8)	81 (20.2)
4. ครูใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น และยอมรับการเปลี่ยนแปลง	5 (1.3)	27 (6.8)	117 (29.2)	194 (48.5)	57 (14.3)
5. ครูมีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก	0 (0.0)	20 (5.0)	96 (24.0)	209 (52.2)	75 (18.8)
6. ครูมีความรู้ความสามารถในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้เด็กมี พัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และจิตใจ ด้านสังคม และด้าน สติปัญญาอย่างสมวัย	1 (0.3)	5 (1.2)	92 (23.0)	218 (54.5)	84 (21.0)
7. ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดและ ใช้สื่อ อุปกรณ์ ได้เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็ก	1 (1.8)	7 (27.0)	108 (27.0)	219 (54.8)	65 (16.2)
8. ครูมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็น รายบุคคล และนำผลการประเมินนั้นมา ปรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ	1 (0.2)	15 (3.8)	109 (27.2)	217 (54.3)	58 (14.5)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านบทบาทของครูผู้สอน	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
9. ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันในการ แสวงหาแนวทางการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และการ แก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่าง เหมาะสม	1 (0.2)	21 (5.3)	104 (26.0)	222 (55.5)	52 (13.0)
ค่าเฉลี่ย	0.4	3.9	25.6	52.1	18.0

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทางด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52.1) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.6) ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 18.0) ระดับน้อย (ร้อยละ 3.9) ระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.4) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก และน้อยที่สุด จากความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับมาก ได้ดังนี้คือ ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันในการแสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และการแก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 55.5) และครูมีความรู้ความสามารถในการจัดและใช้สื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก (ร้อยละ 54.8) และครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างสมวัย (ร้อยละ 54.5) น้อยที่สุด คือครูให้ความรักและความเมตตาต่อเด็ก (ร้อยละ 46.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครด้านการจัดสภาพแวดล้อม

(n = 400)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
1. สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ ไร้มลพิษต่างๆ	2 (0.5)	14 (3.5)	149 (37.2)	188 (47.0)	47 (11.8)
2. บริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก	1 (0.2)	6 (1.5)	86 (21.5)	228 (57.0)	79 (19.8)
3. การจัดบรรยากาศโดยรวมภายในโรงเรียน มีสภาพคล้ายบ้าน ดูอบอุ่นมีชีวิตชีวา	1 (0.2)	23 (5.8)	128 (32.0)	207 (51.8)	41 (10.3)
4. การจัดสภาพแวดล้อมคำนึงถึงการให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ด้วยตนเอง	0 (0.0)	10 (2.5)	147 (36.7)	199 (49.8)	44 (11.0)
5. อาคารและสถานที่มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย	0 (0.0)	11 (2.8)	80 (20.0)	248 (62.0)	61 (15.2)
6. ห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก	2 (0.5)	11 (2.8)	108 (27.0)	229 (57.2)	50 (12.5)
7. ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนมีส่วนที่ เหมาะสมกับจำนวนเด็ก	1 (0.2)	11 (2.8)	99 (24.8)	241 (60.2)	48 (12.0)
8. โต๊ะเรียน และเก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะ กับเด็ก	2 (0.5)	16 (4.0)	116 (29.0)	221 (55.3)	45 (11.2)
9. การจัดพื้นที่ในห้องเรียนมีความยืดหยุ่น เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก เช่น การจัดเป็นมุม การจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้	2 (0.5)	9 (2.2)	119 (29.8)	218 (54.5)	52 (13.0)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
10. ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ	1 (0.2)	8 (2.0)	105 (26.3)	229 (57.3)	57 (14.3)
11. ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4 (1.0)	19 (4.8)	89 (22.2)	227 (56.8)	61 (15.3)
12. มีการจัดพื้นที่สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก	1 (0.2)	10 (2.5)	137 (34.3)	214 (53.5)	38 (9.5)
13. ห้องน้ำและสุขภัณฑ์มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	4 (1.0)	29 (7.2)	147 (36.8)	179 (44.8)	41 (10.2)
14. ห้องน้ำและสุขภัณฑ์มีเพียงพอกับจำนวนเด็ก	6 (1.5)	33 (8.2)	138 (34.5)	188 (47.0)	35 (8.8)
15. สุขภัณฑ์และอุปกรณ์ในห้องน้ำมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก	5 (1.2)	32 (8.0)	150 (37.5)	170 (42.5)	43 (10.8)
16. โรงเรียนจัดเครื่องเล่นสนามโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก	5 (1.2)	38 (9.5)	154 (38.5)	171 (42.8)	32 (8.0)
17. โรงเรียนจัดเครื่องเล่นสนามโดยคำนึงถึงความหลากหลายเพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจ	12 (3.0)	44 (11.0)	156 (39.0)	156 (39.0)	32 (8.0)
18. โรงเรียนดูแล ซ่อมบำรุงเครื่องเล่นสนามให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ	5 (1.2)	29 (7.3)	156 (39.0)	188 (47.0)	22 (5.5)
ค่าเฉลี่ย	0.6	4.5	32.6	50.9	11.1

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทางด้านการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50.9) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 32.6) ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 11.1) ระดับน้อย (ร้อยละ 4.9) ระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.6) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก และน้อยที่สุดจากความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับมากที่สุดได้ดังนี้คือ อาคารและสถานที่ที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย (ร้อยละ 62.0) ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนมีส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก (ร้อยละ 60.2) และห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 57.3) และน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดเครื่องเล่นสนาม โดยคำนึงถึงความหลากหลายเพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจตามลำดับ (ร้อยละ 39.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านการบริการ

(n = 400)

ด้านการบริการ	ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)
1. โรงเรียนมีมาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุฉุกเฉินอย่างชัดเจน	1 (0.2)	15 (3.8)	117 (29.2)	228 (57.0)	39 (9.8)
2. โรงเรียนดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับเด็กทุกคนตลอดเวลาที่อยู่ภายในโรงเรียน	1 (0.2)	13 (3.3)	114 (28.5)	212 (53.0)	60 (15.0)
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับการดูแลตนเองให้ปลอดภัยในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การข้ามถนน การขึ้นลงบันได การหนีไฟ เป็นต้น	1 (0.2)	18 (4.5)	110 (27.5)	218 (54.5)	53 (13.3)
4. โรงเรียนมีบริการสุขภาพให้แก่เด็ก เช่น มีห้องพยาบาล มีการตรวจสุขภาพปากและฟัน การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพื้นฐาน เป็นต้น	0 (0.0)	13 (3.2)	105 (26.2)	199 (49.8)	83 (20.8)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 400)

ด้านการบริการ	ความพึงพอใจ				
	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)
5. โรงเรียนมีการบันทึกรายงานการตรวจ สุขภาพของเด็กภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมี การรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบ	0 (0.0)	14 (3.5)	90 (22.5)	211 (52.8)	85 (21.2)
6. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อเสริม ประสบการณ์ของเด็กด้านสุขอนามัย เช่น การอาบน้ำ การแปรงฟันการรับประทานอาหาร เป็นต้น	4 (1.0)	18 (4.5)	92 (23.0)	215 (53.7)	71 (17.8)
7. โรงเรียนจัดบริการอาหารที่มีคุณค่า ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ	1 (0.2)	16 (4.0)	97 (24.2)	221 (55.3)	65 (16.3)
8. โรงเรียนจัดบริการอาหารที่สะอาด ถูก สุขลักษณะ	0 (0.0)	15 (3.8)	109 (27.2)	207 (51.8)	69 (17.3)
9. โรงเรียนจัดบริการอาหารที่เพียงพอกับ ความต้องการของเด็ก	0 (0.0)	20 (5.0)	95 (23.8)	223 (55.7)	62 (15.5)
ค่าเฉลี่ย	0.2	3.9	25.8	53.7	16.3

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทางด้านการบริการอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 53.7) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.8) ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 16.3) ระดับน้อย (ร้อยละ 3.9) ระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.2) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก และน้อยที่สุดจากความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับมากได้ดังนี้คือ โรงเรียนมีมาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินอย่างชัดเจน (ร้อยละ 57.0) โรงเรียนจัดบริการอาหารที่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก (ร้อยละ 55.7) และโรงเรียนจัดบริการอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ (ร้อยละ 55.3) และน้อยที่สุดคือโรงเรียนจัดบริการอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ (ร้อยละ 51.8) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าร้อยละของความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

(n = 400)

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครอง	ความพึงพอใจ				
	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)
1. โรงเรียนจัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้ ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ ดำเนินงาน และการจัดการศึกษา ปฐมวัยให้กับเด็ก	1 (0.2)	15 (3.8)	118 (29.5)	209 (52.3)	57 (14.2)
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ เยี่ยมชมการจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน	0 (0.0)	19 (4.8)	114 (28.5)	210 (52.5)	57 (14.2)
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ ซักถาม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานของโรงเรียน	0 (0.0)	18 (4.5)	112 (28.0)	220 (55.0)	50 (12.5)
4. โรงเรียนนำความคิดเห็นของผู้ปกครอง มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ของโรงเรียน	0 (0.0)	25 (6.2)	112 (28.0)	199 (49.8)	64 (16.0)
5. โรงเรียนจัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครอง เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษา ปฐมวัยให้กับเด็ก	0 (0.0)	19 (4.8)	113 (28.2)	200 (50.0)	68 (17.0)
6. โรงเรียนนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ป้ายประกาศ การติดต่อ พูดคุย เป็นต้น	0 (0.0)	12 (3.0)	131 (32.8)	188 (47.0)	69 (17.3)
ค่าเฉลี่ย	0.05	4.5	29.1	51.1	15.2

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.1) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 29.1) ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 15.2) ระดับน้อย (ร้อยละ 4.5) ระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.05) โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก และน้อยที่สุดจากความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับมากได้ดังนี้คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ซักถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน (ร้อยละ 55.0) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชมการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน (ร้อยละ 52.5) และโรงเรียนจัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการศึกษาปฐมวัยให้กับเด็ก (ร้อยละ 52.3) และน้อยที่สุดคือ โรงเรียนนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ป้ายประกาศ การติดต่อพูดคุย (ร้อยละ 47.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 สรุปผลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

n = 400

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านวิชาการ	0.4	3.9	24.3	55.0	16.3
ด้านบทบาทของครูผู้สอน	0.4	3.9	25.6	52.1	18.0
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	0.6	4.5	32.6	50.9	11.1
ด้านการบริการ	0.2	3.9	25.8	53.7	16.3
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	0.05	4.5	29.1	51.1	15.2

ข้อวิจารณ์

ผลการวิจัยจำแนกตามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวม 5 ด้าน ด้วยกันคือ ด้านวิชาการ ด้านบทบาทหน้าที่ของครู ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

1. ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของเด็กและมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างสมวัย ตามที่สำนักงานการศึกษา (2549) ได้กำหนดนโยบายดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย และมุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ราณี ทองสวัสดิ์ (2542) ที่กล่าวว่า ขอบข่ายของหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นต้องมุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ยึดหลักปรัชญาการศึกษา จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบของการบูรณาการ มีการจัดกิจกรรมอย่างสมดุล และประเมินพัฒนาการโดยการทำควบคู่กับการจัดกิจกรรม

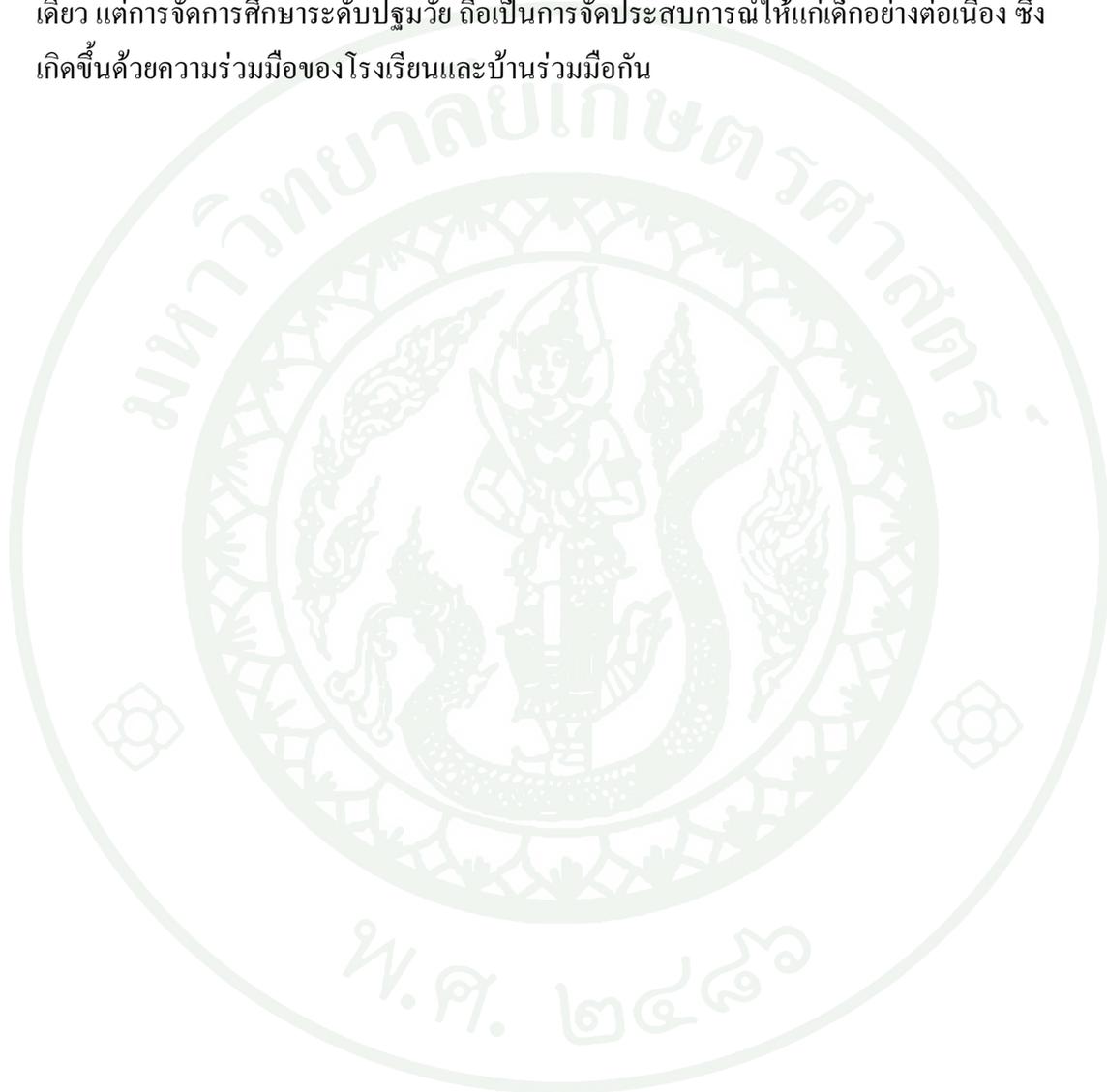
2. ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจครูผู้สอนในเรื่องของการร่วมมือกันของครูและผู้ปกครองในการแสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และการแก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม รวมทั้งครูมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างสมวัย โดยเป็นไปตามที่สำนักงานการศึกษา (2549) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กล่าวไว้ว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พูลเกษตร (2547) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษาครูจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของหลักสูตร

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดอาคารและสถานที่ให้มีความแข็งแรง และปลอดภัย ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก และภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ โดยเป็นไปตามที่สำนักงานการศึกษา (2549) ได้กำหนดการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กล่าวว่า หลักในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยต้องเน้นเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นระเบียบ ส่งผลให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นใจและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ เขียวพา เดชะคุปต์ (2542) ที่กล่าวว่า อาคารสถานที่นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงเรียน การจัดห้องเรียน รวมทั้งการปลูกต้นไม้ในห้องเรียน และการเลือกวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถมากขึ้น โดยควรจัดมุมสำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม และมุมสำหรับทำกิจกรรมที่เด็กต้องการความสงบและความเป็นตัวของตัวเองไว้ให้เด็ก ห้องควรมีเนื้อที่กว้างพอที่เด็กจะได้เล่นอย่างสบายและเพียงพอสำหรับจำนวนเด็กในห้อง

4. ด้านการบริการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่โรงเรียนมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินอย่างชัดเจน โรงเรียนมีการจัดบริการอาหารที่เพียงพอับความต้องการของเด็ก และโรงเรียนจัดบริการที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ โดยเป็นไปตามที่สำนักงานการศึกษา (2549) ได้กำหนดมาตรฐาน ในการมุ่งส่งเสริมโภชนาการเพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้พัฒนาสุขภาพอนามัยและได้มีพัฒนาการสมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ จิระพันธ์ พูลพัฒน์ (2547) ที่กล่าวว่า การที่เด็กจะเจริญเติบโตไปอย่างมีสุขภาพที่แข็งแรงและสมบูรณ์ รู้คุณค่าของความสะอาด อาหาร การพักผ่อน และการดูแลตนเองให้อยู่รอดปลอดภัยในชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในเรื่องของสุขภาพและความปลอดภัย

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีโอกาสได้ซักถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับเด็ก โดยเป็นไปตามที่สำนักงานการศึกษา (2549) ได้กำหนดความร่วมมือของโรงเรียนและผู้ปกครอง ตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่

กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็ก ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและครู ควรจะเป็นการติดต่อสื่อสารสองทาง คือ จากสถานศึกษาไปสู่บ้านและจากบ้านมายังสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นกนตรี ธรรมบวร(2541) ซึ่งกล่าวว่า การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยครูในโรงเรียน หรือโดยพ่อแม่และสมาชิกครอบครัวที่บ้านเพียงอย่างเดียว แต่การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ถือเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของโรงเรียนและบ้านร่วมมือกัน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 62,254 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวม 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองที่มีบุตรหลานศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2551 จำนวน 500 คน ได้รับแบบสอบถามคืนเป็นจำนวน 400 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ซึ่งทำการประเมินค่าเป็นรายชื่อและนำมาเรียบเรียงเป็นตารางและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30 -40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้าง ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องเป็นมารดาของเด็กและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท

2. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิชาการ ด้านการบริการ ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านวิชาการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของเด็กและมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างสมวัย ตามระดับ

2.2 ด้านบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ครูและผู้ปกครองมีการร่วมมือกันในการแสวงหาแนวทางในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และการแก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม รวมทั้งครู มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ครู มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างสมวัย ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดอาคารและสถานที่ให้มีความแข็งแรง และปลอดภัย ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนมีส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก และภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ตามลำดับ และมีเพียงบางส่วนที่มีความพึงพอใจปานกลางและน้อยในเรื่องการจัดหา และการบำรุงรักษาเครื่องเล่นสนามให้มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2.4 ด้านการบริการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่โรงเรียนมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินอย่างชัดเจน โรงเรียนมีการจัดบริการอาหารที่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก และโรงเรียนจัดบริการที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ ตามลำดับ

2.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีโอกาสได้ซักถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับเด็ก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ดังนี้

1. เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมในข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดเครื่องเล่นสนามให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และมีการ

บำรุงรักษาเครื่องเล่นสนามให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ ความพึงพอใจของผู้ปกครองยังอยู่ในระดับปานกลางและน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการปรับปรุงเครื่องเล่นสนามในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะบางประการซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน เพื่อควบคุมคุณภาพการจัดบริการให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกันทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล
2. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. 2537. **คู่มือนิเทศงานพลศึกษาในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา.
- กรมส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. 2533. **การจัดความปลอดภัยในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียสแควร์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กวิน เสือสกุล. 2546. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.” **วารสารการศึกษาปฐมวัย** 3 (24): 7-8.
- _____. 2545. **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเมธีทีปส์ จำกัด.
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. 2547. **สุขภาพและความปลอดภัย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ
- จุฬารักษ์ ประจงพันธ์. 2546. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงใจ ตระกูลช่าง. 2538. **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแย้มสะอาด**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นภเนตร ชรรณบวร. 2541. **บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

นภาพรรณ อุณาภูล. 2540. **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นัยนา ยิ่งสกุล. 2545. **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดสถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิภา มนูญปิจุ. 2527. **การวิจัยทางสุขศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต.

นิตยา ประพุดติกิจ. 2539. **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

บุปผาสวัสดิ์ รัชชดาตะนนท์. 2540. “ทัศนะการศึกษาปฐมวัย: ปัจจัยจำเป็นสำหรับการศึกษาปฐมวัย.” **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. 2(4.): 5-8.

ปราณี แก้วเจริญ. 2533. “หลักการจัดอาหารเด็กปฐมวัย.” **เอกสารการสอนชุดวิชาการฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2532. **โรงเรียนและชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ไพโรจน์ โตเทศ. 2542. “สรุปข่าวการศึกษา.” **วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร**. 5 มิถุนายน 2542: 44.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2529. **การจัดหลักสูตร:เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- มัทนา รุติตานนท์. 2544. **ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนชุมชนวัดพิชิตปีตาราม.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุคลธร เขตพงษ์. 2544. **ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการให้บริการของสถานีบริการน้ำมันบางจาก: กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ทรัพย์มั่นคงบริการ สมุทรสาคร.** สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาธุรกิจศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. 2542. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: เอพี กราฟฟิค ดีไซน์.
- รังสิมา ทวีศรี. 2545. **การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราศี ทองสวัสดิ์. 2537. **“การบริหารวิชาการในสถานศึกษาปฐมวัย.”** ประมวลสาระวิชาชุด การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. 2542. **“หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.”** เอกสารประกอบการอบรมโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน.
- รินจิตต์ ตรีนุรักษ์. 2545. **การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเพื่อมุ่งความเป็นเลิศในจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลักขณา ฤทธาคนี. 2547. **ทัศนคติของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.** ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรนาท รักสกุลไทย. 2537. การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์. **ประมวลสาระวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วรสิทธิ์ สฤกษ์อภีรักษ์. 2542. **ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาการ บริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วราภรณ์ รักวิชัย. 2542. “หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.” เอกสารประกอบ **การอบรมครูในโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วสิน ปาลเดชพงศ์. 2539. **การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการ บริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี. 2546. **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศศิธร เวียงเหล็ก. 2542. **ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการ บริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. 2538. “สุขศึกษากับสุขภาพ.” เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษาหน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2539. **แผนพัฒนาการศึกษากกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 - 2544)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักการศึกษา.

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2542. รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.

กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. 2549. แนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย โรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร. 2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.

_____. 2551. เอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:

บริษัท เซเว่น พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536. คู่มือผู้บริหารโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. 2537. หลักการจัดอนุบาลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. 2542. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. 2544. เอกสารประกอบการนำเสนอแผนพัฒนา

กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2544 - 2549). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถานบัน

นโยบายสังคมและเศรษฐกิจ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540. จรรยาบรรณครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาพริ้ว.

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2538. แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ:แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล.

_____. 2545. การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุนิดา รัตน์โกมล. 2539. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ร้านค้า
โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภาพร เทพยสุวรรณ. 2540. การสร้างเกณฑ์การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาล. ปรินญา
ณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณา วลัยอักษรลิขิต. 2547. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของ
โรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล เพ็ชรสุข. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล
เอกชน สำหรับให้บุตรหลานเข้าเรียน อำเภอเมืองสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

หรรษา นิลวิเชียร. 2535. ปฐมวัยศึกษา: หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์.

อเนก แจ่มขำ. 2544. “อันตรายในสถานศึกษา.” วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
8(11): 30-33.

อุบลลักษณ์ ไชยชนะ. 2543. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการเรียนกับความ
 สอดคล้องในการเลือกคณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
 มหাবัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อภิสมัย วุฒิพรพงษ์. 2540. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยใน
 โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา ประสงค์ดี. 2549. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
 ของโรงเรียนอนุบาลวัดไทรรัตนาราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 เทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัมพร พูลเกษตร. 2547. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการให้เด็กก่อนวัยเรียนในสถาน
 บริบาลเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารมณี สุวรรณपाल. 2537. การบริหารงานสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย. เอกสาร
 การสอน ชุดหลักวิชาการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

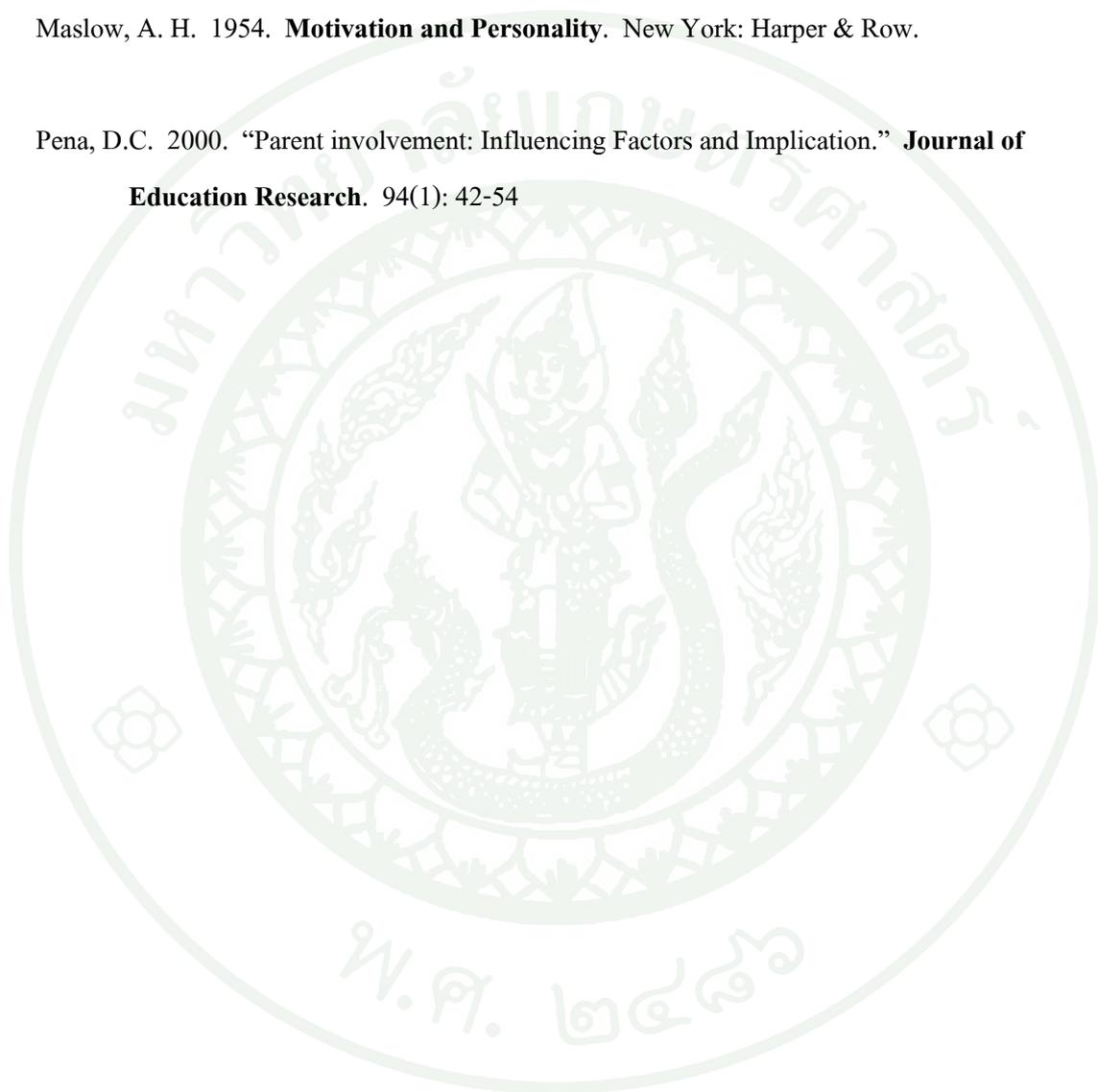
Collins, C. 1990. **A Comparison of the Effects of Elementary School Health Instructional
 Programs and Parent Child-rearing on the Health Practices of School Children
 (Child Rearing).** Ed.D., New York University.

Krejcie, R. V. and D. W. Morgan. 1970. "Determining Sample Size for Research Activities."
Educational and Psychological Measurement. 30 April 1970: 607-610.

Liang, Pi-Ming. 2001. **Parents' perceived quality of and Satisfaction with Early Childhood Programs: a Study of Taiwanese Parent Who Have a Child Enrolled in Kindergarten.** Pennsylvania, The Pennsylvania State University.

Maslow, A. H. 1954. **Motivation and Personality.** New York: Harper & Row.

Pena, D.C. 2000. "Parent involvement: Influencing Factors and Implication." **Journal of Education Research.** 94(1): 42-54

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

1. ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. นางสาวจุไรพร รอดเชื้อ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร
ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นางปิยะธิดา เกษสุวรรณ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการ
สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ 0513.109 / ว.354

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑ 10900

กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย - แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ด้วยนางสาวกณิณี ดิรอด นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล และ อาจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญู ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงมีความจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะต่อแบบสอบถาม เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและทำการศึกษาต่อไป

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และคณะศึกษาศาสตร์ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พรทิพย์ ไชยโส)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก ค
การสรุปผลค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC
	1	2	3	
1.	0	1	1	0.6
2.	0	1	1	0.6
3.	1	1	1	1
4.	1	1	1	1
5.	1	1	1	1
6.	1	1	1	1
7.	1	1	1	1
8.	0	1	1	0.6
9.	0	1	1	0.6
10.	1	1	1	1
11.	1	1	1	1
12.	1	1	1	1
13.	0	1	1	0.6
14.	1	1	1	1
15.	0	1	1	0.6
16.	1	1	1	1
17.	0	1	1	0.6
18.	0	1	1	0.6
19.	1	1	1	0.6
20.	1	1	1	1
21.	1	1	1	1
22.	1	1	1	1
23.	1	1	1	1
24.	1	1	1	1

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC
	1	2	3	
25.	1	1	1	1
26.	1	1	1	1
27.	1	1	1	1
28.	1	1	1	1
29.	1	1	1	1
30.	1	1	1	1
31.	1	1	1	1
32.	1	1	1	1
33.	0	1	1	0.6
34.	1	1	1	1
35.	1	1	1	1
36.	1	1	1	1
37.	1	1	1	1
38.	1	1	1	1
39.	0	1	1	0.6
40.	1	1	1	1
41.	1	1	0	0.6
42.	1	1	1	1
43.	1	1	1	1
44.	1	1	1	1
45.	1	1	1	1
46.	1	1	1	1
47.	1	1	1	1
48.	1	1	1	1
49.	1	1	1	1
50.	1	1	1	1
51.	1	1	1	1

ภาคผนวก ง
รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1. โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)
2. โรงเรียนพหลโยธิน
3. โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม
4. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
5. โรงเรียนประชาภิบาล
6. โรงเรียนไทรนิยมสงเคราะห์
7. โรงเรียนวัดเสมียนนารี
8. โรงเรียนเสนานิกม
9. โรงเรียนวัดเทพศิลา
10. โรงเรียนวัดบึงทองหลาง
11. โรงเรียนวัดหลักสี่
12. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1
13. โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า
14. โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์
15. โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม
16. โรงเรียนวัดคฤหบดี
17. โรงเรียนวัดใหม่พิเรนทร์
18. โรงเรียนวัดศิควด
19. โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง
20. โรงเรียนวัดปฐมมุนตรอิศราราม

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความร่วมมือโรงเรียนที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0513.109 / 566

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑ 10900

กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วยนางสาวกณสินีย์ ติรอด นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล และ อาจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ

เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ การวิจัยนี้จำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ทั้งนี้ นางสาวกณสินีย์ ติรอด จะมาติดต่อรายละเอียดต่างๆ กับโรงเรียนของท่านด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่งและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พรทิพย์ ไชยโส)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โทร.0-2579-7114 ต่อ 111

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 5 ด้านด้วยกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความเหมาะสมและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองในระดับสูงสุด

ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้จะนำมาใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ 5 ได้แก่

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบทบาทของครูผู้สอน
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
4. ด้านการบริการ
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

**แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 20 ปี () 41 - 50 ปี
() 20 - 30 ปี () 51 - 60 ปี
() 31 - 40 ปี () 61 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- () ประถมศึกษา () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() มัธยมศึกษาตอนต้น () ปริญญาตรี
() มัธยมศึกษาตอนปลาย () สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพปัจจุบัน

- () รับราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() ค้าขาย () ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() รับจ้าง () เกษตรกร
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ความเกี่ยวข้องกับเด็ก

- () บิดา () มารดา
() ผู้ปกครอง (โปรดระบุ)

6. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน

- () ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001 - 10,000 บาท
() 10,001 - 15,000 บาท () 15,001 - 20,000 บาท
() 20,001 - 25,000 บาท () มากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับระดับ
ความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ความพึงพอใจ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
ด้านวิชาการ					
1. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับเด็ก					
2. โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
3. โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างสมวัย					
4. โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า					
5. โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน และสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างสมวัย					
6. โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก					
7. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย					
8. โรงเรียนจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
9. โรงเรียนมีการติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านบทบาทของครูผู้สอน					
10. ครูให้ความรักและความเมตตาต่อเด็ก					
11. ครูมีบุคลิกภาพที่อบอุ่น มีความเป็นมิตร และมีความเป็นกันเอง					
12. ครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ					
13. ครูยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใจกว้าง และยอมรับความเปลี่ยนแปลง					
14. ครูมีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก					
15. ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างสมวัย					
16. ครูมีความสามารถในการจัดและใช้สื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก					
17. ครูประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล และนำผลการประเมินนั้นมาปรับใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ					
18. ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการแสวงหาแนวทางการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดู และการแก้ปัญหาให้กับเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม					
19. สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ ไร้มลพิษ					
20. บริเวณโรงเรียนมีรั้วรอบ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
21. การจัดบรรยากาศโดยรวมภายในโรงเรียน มีสภาพคล้ายบ้าน อบอุ่น มีชีวิตชีวา					
22. การจัดสภาพแวดล้อมคำนึงถึงการให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากค้นคว้า ทดลอง สังเกต					
23. อาคารและสถานที่มีความมั่นคง แข็งแรง					
24. ห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก					
25. ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็ก					
26. ขนาดของโต๊ะเรียน เก้าอี้ มีความเหมาะสมกับความสูงของเด็ก					
27. การจัดพื้นที่ในห้องเรียน มีความยืดหยุ่นเอื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เช่น การจัดเป็นมุมต่างๆ การจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้					
28. ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอและมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
29. มีการจัดพื้นที่สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก					
30. ห้องน้ำและสุขภัณฑ์มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ					
31. ห้องน้ำและสุขภัณฑ์มีเพียงพอกับจำนวนเด็ก					
32. สุขภัณฑ์และอุปกรณ์ในห้องน้ำมีความเหมาะสมกับส่วนสูงของเด็ก					
33. โรงเรียนจัดเครื่องเล่นสนาม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และความหลากหลายเพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจ					
34. โรงเรียนดูแล ซ่อมบำรุงเครื่องเล่นสนามให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านการบริการและการจัดสวัสดิการ					
35. โรงเรียนมีมาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินอย่างชัดเจน					
36. โรงเรียนดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับเด็กทุกคนตลอดเวลาที่อยู่ภายในโรงเรียน					
37. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับการดูแลตนเองให้ปลอดภัยในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การข้ามถนน การขึ้นลงบันได การหนีไฟ เป็นต้น					
38. โรงเรียนมีบริการสุขภาพแก่เด็ก เช่น มีห้องพยาบาล มีการตรวจสุขภาพร่างกาย มีการตรวจสุขภาพปากและฟัน การฉีดวัคซีนป้องกันโรค					
39. โรงเรียนมีการบันทึกรายงานการตรวจสุขภาพของเด็กเป็นประจำทุกปี และมีการรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบ					
40. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างถูกต้อง เช่น การอาบน้ำ การแปรงฟัน การรับประทานอาหาร เป็นต้น					
41. โรงเรียนให้บริการอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ					
42. โรงเรียนให้บริการอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ					
43. โรงเรียนให้บริการอาหารที่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก					
44. โรงเรียนจัดสวัสดิการเรียนฟรี					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง					
45. โรงเรียนและผู้ปกครองมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน					
46. โรงเรียนจัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดการศึกษาให้กับเด็ก					
47. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เยี่ยมชมการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน					
48. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ได้ซักถามได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน					
49. โรงเรียนนำความคิดเห็นของผู้ปกครองมาใช้เป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงการดำเนินการด้านต่างๆ ของโรงเรียน					
50. โรงเรียนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก					
51. โรงเรียนนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ป้ายประกาศ การติดต่อพูดคุย เป็นต้น					

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	นางสาวกณสินีย์ ดีรอด
วัน เดือน ปี ที่เกิด	15 มีนาคม 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์- คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

